

2057

СРБСКИ
НАРОДНИ ФОНДОВИ.

составно

Др. Милошъ Раићъ,
народни секретаръ.

Качица

У ЗАРЛОВЦА,

Типографія Митрополитско-Гимназиална.

1864.

Рис. 19. 94А. 1

~~1078~~

ЗАДАНИЕ НА РАБОТУ

Исполнитель: _____

1991

~~Р. I. 878~~ Власт II 341. 1

С Р Б С К И
НАРОДНИ ФОНДОВИ,

по

С И И С И М А,
кои се у патриаршеской
писмохрани наоде,

саставио

Др. Милошъ Раићъ,
народни секретаръ

У Карловцима,

Типографиа Митрополитско - Гимназиална.

1864.

№№. Сп. 860563

Одъ како су србски народни фондови по-
стали, никадъ ние постанакъ, растенѣ и станѣ ньи-
ово подробно описано.

Збогъ тога в већа часть народа — да нерекнемъ
цео народъ — врло тавно понятие о нѣима имала.

Свакояки гласови разносили су се по народу.

Садъ се говорило, да в народни фондъ яко окр-
нѣнъ, садъ опетъ, да га управо и нема у ствари, но
само на папиру и т. д.

Зато самъ наумио, съ дозволенѣмъ Нѣгове Екс-
целенцие Господина Епископа Темишварскогъ, и Ад-
министратора србске Патриаршии, Самуила Машире-
вића, у кратко изложити историю наши фондова.

Ако в то и досадъ желити било — држимъ, да в
прека нужда, да упознамо нашъ народъ съ овимъ за-
кладама садъ, кадъ намъ в предъ врати народни са-
боръ, кои ће, „дела црквенонародна, односећа се на
цркву, манастире, клиръ, фундацие, воспитанѣ, шко-
ле и тима подобна заведения и установе — народу
србскомъ припадаюће“ уредити.

Подъ именовъ народни фондова разумеваю се: та-
ко названи „неприкосновени“ и „карловачки клири-
кални фондъ“. —

Но осимъ оба ова црквенонародна фонда има јошъ
12 кое заклада, кое поклада (депозита), кои се у Па-
триаршии чуваю и рукую.

Ове последнѣ мислимъ такође описати, но само укратко, ерѣ су то приватни фондови, коихъ опредѣленѣ е одъ основателя означено.

Дата самъ црпио изъ патриаршеске архиве.

Болѣгъ и яснѣгъ прегледа ради реѣаће се сви ти фондови и поклади по хронологији, кадъ е кои постао, и по томъ долази на редъ :

І. К ли р и к а л н и ф о н д ѣ .

Овај фондъ осново е митрополитъ Павле Ненадовић год. 1749. помоћу манастира, свештенства и црквени обштина сремске епархѣе, којима су се доцније и епископи : бачки, будимски, горњо - карловачки, костайнички, темишварски и пакрачки придружили.

Писмо, съ којимъ е положенъ основъ томе фонду (види прилогъ подъ А) опредѣљуе точно, колико сваки манастиръ, колко поедини прота, — свештеникъ, свака црква, сваки за ѣакона и свештеника рукоположени приложити има. И почемъ е најближа цѣль тога фонда била : у Карловцима школе завести, то су само сремске цркве, манастири и свештеници управо обвезани били, на овај фондъ прилагати ; у смотреню прочегъ свештенства пакъ изражена е само желя и очекиванѣ, да ће и они своевольно на ту цѣль жртве приносити.

Збогъ тога и што су одъ ови школа, кое су се у њиној средини и близкости имале основати, први највећу ползу очекивати могли, ние осимъ њи нико — изъ други епархѣе — овамо ни прилагао, до поменути епископа. Па и ови су текъ доцније подпсавши основно писмо на то обвезали се.

Да су ови доцније обвезали се, показују подписи њихови, кои су сасвимъ оделѣно одъ они први напослѣдку наведени; што иначе неби могло бити и по томе, ерѣ се и после митрополита самогъ при подписиваню на рангъ и старешинство тако назило, да ни еданъ прота предъ коимъ игуманомъ, ни парохъ предъ протомъ подписанъ ние.

По рачуну овогъ фонда, кои е съ почетка „школски“ Економъ митрополитовъ водио, први прилогъ изванъ карловачке дијецезе дошо е одъ Георгиа Поповића епископа темишварскогъ год. 1753. за ову годину. Съ истомъ годиномъ почео е и Данило Јакшићъ епископъ горњо-карловачки, и Јосифъ Стојановићъ епископъ костайнички прилагати; Мойсие Путникъ епископъ бачки пакъ съ годиномъ 1758. Но нигди неналазимо забележено, да е Арсенъ Радивоевићъ, епископъ пакрачки, кадгодъ што приложио, премда е и онъ позивно писмо подписао.

Кое године е кои епископъ позивно писмо подписао, съ ономъ е и прилагати почео. Само тако дае се истолковати, зашто нема спомена у рачуну, да е Арсение Теофановићъ, епископъ костайнички, премда се и онъ — но безъ означена датума — подписао, штогодъ приложио. Онъ е моро 1753. године подписатисе. Ерѣ после наскоро слѣдовавши смрти њгове — 1754 — избрани епископъ костайнички Јосифъ Стојановићъ, кои се текъ 1757. године подписао, починѣ за 1753. годину прилагати, сигурно зато, што се предшественикъ њговъ те исте године подписао и обвезо. Напротивъ приложници изъ сремске дијецезе морали су исте оне године, кадъ е позивъ изданъ, подписати

га, ерѣ ихъ видимо одма за 1749. годину, кадъ е позивъ на то изишао, прилагати.

Први дакле основъ овомъ фонду положила е изключиво епархия сремска.

Извори пакъ били су, — осимъ опредѣлѣне сумме прилога одъ стране митрополита, свештенства и манастира, — црквени тасови. До тогъ времена носени су у нашимъ црквама тасови за стране манастире. Ови се пунктомъ 8имъ горнѣгъ писма у сремској архидицеци укидаю, и на место нѣи школски на користь словутогъ фонда заводе. И то е други изворъ био. Трећи изворъ отвара се съ позивомъ на свештенство, „да настоитъ у школску кутію отъ умирающихъ, браку сочетаваемихъ и свечаровъ милостыню елико мощно накормливати“.

Да е позивателномъ писму овомъ совѣтованѣ и договоръ митрополита съ прочимъ свештеницима и монасима архидицеци предходно, дае се отудъ заключити, што безъ тога самъ митрополитъ не би имо власти прилоге те опредѣлити и купити.

Позивъ тай имо е добаръ успѣхъ. Самъ Ненадовићъ, кои у позивномъ писму прве — 1749 — године 50, а сваке слѣдуюће докле буде живъ 10 цес. дуката више прилагати обећава, предходно е добримъ примѣромъ држећи се строго обећаня свогъ.

По рачуну прихода и расхода „кассе покрово-богородичныхъ школъ Архі-Епископіе и Митрополіе Карловачке,“ кои е Ненадовићъ одъ 10. Ауг. 1749. као одъ дана изданя позивногъ писма, почео водити, и 1огъ Януария 1768. заключио, износили су за то време т. е. за 18 год. 4 мес. и 21 данъ само

нѣгови прилози свега . . . . . срб. 11,174 ф. — кр.
 други приложника свештенич-
 когъ и монашкогъ реда срем-
 ске архидицеде и горенаведе-
 ни епископа дарови . . . . . 41,002 „ 43 „

Свега дакле . . . . . 52,176 „ 43 „

одъ тога е потрошено за то
 време на плату учителя кар-
 ловачке школе, школске по-
 требе и процесе по рачуну
 горнѣмъ, кои е „школски еко-
 номъ „водио . . . . . 18,232 „ 41 $\frac{1}{2}$

кое кадъ се одузме одъ горнѣ
 суме остае као чистъ иметакъ
 у каси „Архи-Епископске и
 Митрополитске школе“ . . . . . 33,944 „ 1 $\frac{1}{2}$

Одъ оне 41,002 ф. и 43 кр. кое су за време
 Митрополита Ненадовића у овај фондъ као приходъ
 ушле, приложили су Епископи: Темешварски Геор-
 гие Поповићъ и Викентие Јовановићъ: 300 ф., арад-
 ски Сияесие Живановићъ: 495 $\frac{1}{2}$ ф., горнѣо-карло-
 вачки Данило Јакшићъ: 224 ф. 50 кр., бачки Мойсие
 Путникъ: 225 ф. ср. Проче е ушло изъ сремске
 дицедезе.

За време Ненадовића ние о станю ове касе
 вишемъ месту рачунъ даванъ. Она е како одъ нѣга,
 кои е релативно највише у ню приложио, тако
 и одъ прочи приложника као митрополитска сматра-
 на, и онъ е съ нѣнимъ приходомъ, као и са целимъ
 приходомъ митрополие, слободно располаго.*)

*) У изясненю у смотреню овогъ фонда одъ 13. Ян. 1770., кое

Но конгресъ изборни одъ 12²⁴. Априла 1769. поведе у 22ой своіой 13²⁵. Юния исте године државной сѣдници речъ, како да се и овај фондъ и маса или фондъ архиепископски (о овомъ последнѣмъ у слѣдећемъ заглавлю) одъ штетованя обезбеди и утврди.

Повода томе дали су нереди, кои су безъ кривице митрополита у намиреню народни трошкова све већи бивали. Велимъ безъ кривице митрополита; еръ приходи, кои су му као такомъ опредѣлени, бише одвећъ неизвестни и несигурни, — да споменемъ само кадуцитетъ у смотреню посмртине міряна, кои му после инкорпорацие садъ спаие и вармеће, садъ и саме државне власти закраћиваше — а при томъ су трошкови, кое е у народнимъ стварима намиривати морао, одъ дана на данъ све већа растли. Као што е ове морао у обште на себе призвити, ние имао о њима рачунъ давати, будући да су съ доходцима нѣговимъ, о којима би онда такођеръ рачунъ давати моро, били скончани.*) Но кадъ су се съ едне стране издатци на народне ствари яко умножили,**) съ дру-

---

митрополитъ Іоанъ Борѣвићъ вишемъ месту подноси, стои и ово (на немачкомъ езику): „почемъ у пређашњимъ конгресима до последнѣгъ (одъ 1769) ние други редъ уведенъ био, но сваки е митрополитъ са свимъ и свакимъ у митрополию дошавшимъ новцемъ располаго, то су и задужнице сверху новца подигнутогъ изъ школске касе (т. е. клир. фонда) кою е онъ (митроп. Ненадовићъ) основно, на нѣгово име издаване“.

*) Текъ године 1735. изишо е найвиши налогъ, да митрополитъ оно, што е одъ посмртине епископа на народну потребу издао, специфицира, и назначение то найвишемъ месту подносити има.

**) У ориг. записнику, кои е митрополитъ Ненадовићъ „отъ 14. Юліа 1749. лѣта, яко отъ дне возведенія своего на митропо-

ге пакъ кадуцитетъ у смотренію посмртине міряна сасвимъ престао — и митрополити преѣмницима своима известна пасива и несигурна актива оставляти, а ови плативши прва за потребу народну нуждне трошкове на народъ разрезивати почели,*) морало се побринути, да се нередъ тай, кои се изъ наслѣђиваня дуга и потраживаня умрлогъ митрополита — или болѣ изъ безусловногъ наслѣђиваня посмртине истогъ раѣао, и народу трошакъ проузроково, уклони. Єдини начинъ, да се ово достигне био е тай, да се посмртина

литское достоинство“ преко свега, што е примио и издао, водио, налази се на 35. и 36. листу уведенъ „издатакъ на дары и дишкреціе и трудовъ возмездіе за промоцію и отправленіе дѣлъ общихъ и прошеній и прочихъ потребъ,“ кои за време одъ 14. Юля 1749. до 1. Януар. 1768. свега 72,118 ф. 24 ¹/₂ кр. ср. износи.

*) Ово пренашанѣ терета и трошкова такови на народъ имало е врло хрѣавъ упливъ на темель нашегъ изузетногъ права и стани у овой држави; ерѣ докъ е све таке трошкове митрополитъ носио — одъ части и оне на издржаванѣ саборски посланика — дотле е држанѣ сабора 1.) за уређиванѣ наши народни и црквени ствари, 2.) за изборъ митрополита и 3.) за обнародованѣ царске повелѣ, еъ коіомъ су се одъ новоступаюћегъ на престо владоца привилегіе наше потврђивале — те три врсте конгреса е било — одъ насъ сами зависило. Митрополитъ га е или самъ, или позванъ одъ знатни чланова нашегъ народа сазивао, кадъ годъ е нужно било, и никадъ се ние правителство најпре питало или у нѣга мешало. Но кадъ е савъ трошакъ на издржаванѣ саборски посланика народъ почео носити, онда е у нѣму самомъ постала жеља, да се сабори ређе држе, и најпосле се и тужио кодъ правителства и молио, да се предупреди често држанѣ конгреса ебогъ тога, што су трошкови саборски мало по мало одвећъ велики постали. Да споменемъ само цркв. нар. саборъ одъ 1744. (трајо е одъ ²⁰/₁ до ¹⁴/₃ 1744.), кои е 26,700 ф. трошка народу нанео. (Митрополитъ е обично и после велику часть трошкова таки на себе примао; тако е патриархъ Арсение Іоановићъ одъ предречене сумме 5000 ф. самъ намирио.) Тимъ е поводомъ изишла царска наредба, да се више на теретъ народа несме држати саборъ безъ царскогъ дозволенія — да у нѣму има присуствовати ц. комесаръ, и т. д. (царско рѣшеніе одъ 1. Дец. 1746. на Патриарха Арсенија Іовановића управљно.)

умрлогъ митрополита одъ иманя преемника нѣговогъ одлучи, и о нѣой точни рачунъ дае, кои е начинъ у поменутой саборной сесии и предложенъ.*)

Тимъ е поводомъ постао или болѣ одъ фундуса митрополие одлученъ „неприкосновени фондъ,“ о комъ ѣе ниже речъ бити.

Колико е овде о истомъ наведено, држао самъ, да е нужно у толико, што е споменути предлогъ одлученя остаовине умрлогъ одъ прихода новоизбраногъ митрополита за собомъ донео найвиши регламентъ одъ године 1770., кои е и у клирикальномъ фонду, о комъ е овде речъ, битну промену увео, отворивши му сасвимъ нове и друге изворе, него што е донде (добровольне прилоге) имао, и ставивши управу овогъ фонда у заедничку дужность митрополита и 3 асистента, почемъ е донде само митрополитъ рачунъ о нѣму водио.

У горе поменутой 22ой и слѣдуюћимъ сесияма дуго се нису могли посланици сложити, како би валяло са посмртиномъ архиепископа и митрополита поступати, да буде обштемъ благу користна.

---

*) У едномъ на найвише место управљѣномъ предлогу — безъ датума истина, али по садржаю за времена митрополита Викентия Иоановића, по свой прилици 1775., писаномъ — наводе посланици саборски: да е народъ србеки и овде и у Турской и у другимъ предѣлима све за обшту потребу нуждне ствари, кое изза умрлогъ митрополита остану, у патриархии и архиепископии држао, и да ихъ е митрополитъ у име народа узимо у поседъ; еръ посмртина митрополита и епископа принадлежи целомъ народу; а што е митрополитъ по привилегиама одъ мiряна наслѣдио, то да е онъ одъ части на погребъ и подушие умрлогъ потрошио, одъ части пакъ међу манастире, школе и убоге сироте — безъ родителя — поделю, и да ништа ние задржао за себе.

У томъ су сви еднако мислили: да се „pro bono publico“ има употребити. Но bonum publicum то е врло широко понятие. Ђдни су мислили, да ће припознатой овой у начелу цѣли съ тимъ најболѣ бити поможено, ако се една већа пола одъ прихода капитализиране и подъ камату дане такве посмртине „за семинариумъ, друга часть менша сиротама и удовицама отредитъ.“

Съ почетка се говорило, као што се види, само о митрополитовой посмртини.

Но кадъ е ц. комесаръ, Генералъ Хадикъ, кои е яко учествово у дебатама, спомено, да не треба правити разлике између права тестирања одъ стране митрополита и оногъ одъ стране епископа; онда се говоръ и на посмртину последњи распростре. Бачки епископъ Мойсие Путникъ трудио се, но безуспѣшно, доказати, да митрополитъ, „кои общенародно наслѣђуе,“ не може, напротивъ епископъ да е властанъ са своимъ иманѣмъ тестаментарно располагати.

У томъ се напоследку сложи, да митрополитъ и епископи не могу тестирати, но само трећи део готовине, која се у посмртини њиной нађе, „за душу“ оставити. Одъ целе пакъ посмртине една већа пола за школску касу, а друга маня за сироте и удовице свештеническе да се опредѣли. Далъ рѣшено е, да се предложи највишемъ месту, да митрополитъ и епископи у странымъ државама задужбине не чине, и да новоизбрани митрополитъ дугове предшественника свои не плаћа.

Да би се посмртина за те цѣли сачувала, побринуо се исти саборъ у 26ой седници, коя е 16|28. Юлиа држана. Овде се опредѣлило, да „егда бы Митрополитъ близъ смерти быти познался, аще не бы Суфраганеа Митрополитъ имѣлъ, всегда: Епископъ Бачкій, 2 отъ народныхъ Сенаторовъ Новосадскихъ, 2 отъ милитарскихъ Офицѣровъ Петроварадинске Регименте, 2 отъ Консисторіума митрополитскаго, у свему 7 персонъ при Архі-Епископу обрѣтутся, и по смерти абіе, како Нот-Шперъ поставеть, тако и за погребъ всю наредбу учинетъ и при Резиденци до намѣщая Администратора*) управляютъ и при Инвентаріуму присуствуютъ и подпишутсе.“

На основу тога изберу се у 37ой сессии одъ 29. Юлиа (9. Аугуста) „за предѣлъ Митрополиту“ 7 татора. Одъ ови ако би кои умро или изступно, то да „остали членови съ митрополитомъ яко всего клира и Народа полномощници“ другогъ изберу.

Јошъ докъ е конгресъ трајо, изиђе царско рѣшенѣ одъ 28. Септембера 1769. кое наређуе, да се митрополиту као „спомоћници“ додаду татори (но о-

---

*) До овогъ времена су у име клира и народа најближи епископъ са Н. Садскимъ и други већи вароши отмѣнимъ Србима са полковникомъ варадинскимъ и неколико архимандрита и протопресвитера — сигурно они, кое е синодъ епископски за свагда опредѣлио, — администратора избирали. Кадъ су ови при парастосу Ненадовићевомъ у томъ подъ 10. Септ. 1768. највиш. месту предлогъ учинили, одговорила е царица Марія Терезия подъ 11. Нов. 1768. да одъ садъ клиръ и народъ србски по смрти митрополита не сме шилати депутацию къ нѣој безъ предходногъ дозволеня, и да клиру и народу не пристои право бирати администратора, но да она себи то право задржава.

ви да се зову асистенти) и то одъ свакогъ реда по еданъ. На упразниѣно место да митрополитъ съ прочимъ асистентима сръбской дворской депутации новогъ члена предложи, и потврѣенъ одъ горе очекуе; рачуни да се сваке године „илирической“ комисии подносе, ради чега се нужна инструкция обеѣва. Далъ опредѣлюе се, да асистенти имаю публицирати, да митрополитъ безъ подписа свию владика и дозволеня царскогъ неможе правити дуга народу на тереть. При смрти митрополита има се поверительима нѣговимъ обзнанити, да ће у толико само намирени бити, у колико собственно иманѣ митрополита осимъ фонда архиепископскогъ допире.*) Тимъ е установлѣна разлика између архиепископскогъ фонда и собствене имовине митрополита.

Доцние изиѣе и обеѣано упутство за асистенте подъ 22. Декемврия 1769. У овога 8омъ пункту опредѣлюе се, да пола остаовине умршегъ владике клирикальной школской каси, а односно скопчаномъ съ истомъ пензионномъ фонду за удове попадие, припасти има. Одъ друге поле една четвртъ посмртине неприкосновеномъ фонду да припада, а послѣдня да се остави митрополиту на разположенѣ *pro usu pio et bono nationis*. Прва пола да се за садъ на плату профессора богословие, коя се има у свакой диецези подиѣи, употреби; а на зданія за ове школе временомъ сувишакъ прихода ове касе да се обрати. Особити се рачунъ о овой каси прописуе. У решеню одъ 8огъ

*) Одовудъ се дае заключити, да е донде митрополитъ односно митрополия наслѣдие митрополитове посмртине безусловно — *vine beneficio inventarii* — примала. —

Декемвриа 1769. опредѣлюе царица Мариа Терезия плату за професоре у свима богословияма по 400 ф. сребра.

Што е у овой и горепоменутой резолюции опредѣлно, и друге къ томе одъ комесара царскогъ Хадика додане предмете, сложио е послѣдњи у 43 пункта и подно ихъ е 8. Декемвриа 1769. епископскомъ синоду съ позивомъ, да му о нѣима мнѣние свое саобшти. Синодъ е све примио, што е у смотрениу фондова найвише рѣшено. Само у обзиру плате учителя богословие одговорно е, да школка каса нема толико прихода, да може свима богословскимъ профессорима у свима деветъ епархияма по 400 ф. годишнѣ плаћати.

На ово изиђе Регуламентъ одъ 27. Септ. 1770. укида право наше цркве и митрополита на посмртину безъ деце и родова умрли миряна.*) Опредѣлюе пакъ епископу цело покретно иманѣ умрлогъ свештеника, као и одъ непокретногъ, кое е умрли у свештеничкомъ чину стеко, цену у готовомъ новцу. Пре ступаня у чинъ свештевически стечено припада изъ остаовине таке дотичномъ властелинству. Далѣ налаже се да се по смрти митрополита в инвентара сачине :еданъ за округе и скупощене ствари митрополие, други о покућству и за домоводство нужнимъ стварима, трећи о

---

*) Ово право основано е на привилегии Леополда I., кою е послѣдњи подъ 20. Аугуста 1691. преко дворске унг. канцеларие издао. И тако е односна точка царскогъ и кралѣвскогъ писма и уговора овогъ : „Insuper annuimus et in eo, quodsi ex ipsis Græci Ritus sine consolatione prolium et consanguineorum aliquis decederet, ex tunc talis omnis substantia in Archiepiscopum et Ecclesiam . . . devolvatur“ — укинута.

старомъ сребру, кое се нађе; четврти о вину и житу, пети о кнѣигама, а шести о активу и пасиву и добивеномъ за продане ствари готов. новцу. За погребѣ митрополита и даванѣ 6 неделя и године не сме се више потрошити одъ 3,858 ф. 36. кр. и то само изъ масе покойника, на изборъ новогъ митрополита 1475 ф. кое изъ масе, кое изъ интеркалара митрополие. Митрополитъ може на подушие само 1000 ф. легирати, а сва остала посмртина и цео интеркаларни приходъ упразднѣногъ Архиепископата спада у нови неприкосновени фондъ. Епископъ може на подушие 500 ф. легирати. Одъ нѣгове остаовине припада пола „карловачкомъ школскомъ фонду,“ одъ кое поле интересъ на потребу богословске школе да се употреби, ако би што претекло, на свештеническе удовице и сироте, — а кадъ веѣма фондъ нарасте, на издржанѣ и други сирота войничкогъ и граѣанскогъ реда „националиста“ да се обрати. Одъ друге половине една пола као и цео интеркаларни приходъ епископата припада неприкосновеномъ иманю митрополие; а друга половина оставля се митрополиту на расположенѣ, но само на користь народа.*)

Приходъ школскогъ фонда има се и на плату учителя у богословии други епархия употребити, и потомъ у свакой уреѣеной богословии еданъ учитель съ годишнѣомъ платомъ одъ 400 ф. држати.

---

*) Съ тимъ е изгубила важность свою она точка гореспоменуте привилегие, коя съ целомъ посмртиномъ Архиепископа и Епископа у користь иманя митрополие располаже съ речима: *non secus si Archiepiscopus et Episcopus quispiam moriatur, talis etiam omnis substantia in Archiepiscopatum devolvatur.*“

Почемъ пакъ приходъ клирикалногъ фонда за плату богосл. професора у свакой диецези недостае, обећава се изъ царске касе сваке године помоћъ давати, докъ школска каса не нарасте толико, да може те трошкове намирити. Царица Мария Терезия изяснуе свое узданѣ у ревность митрополита, да ће сваке године неколико сироти младића, кои се желе свештеническомъ чину посветити, съ препитанѣмъ, аљинама и кнѣигама снабдети. Напоследку налаже се, да се продаду куће*) страни манастира, кое у Карловци и у Н. Саду леже, и добивени за нѣи новци на добро народа употребе, а страни калуђери на полѣ изъ землѣ оправе.

Тако е дакле на основу желѣ сабора одъ 1769. и митрополиту и епископима право тестирања одувета.

Уедно е школскомъ фонду стални и нови изворѣ отворенѣ: пола посмртине епископа.

Доцније е съ регуламентомъ одъ 2. Януара 1777. у обзире наслѣдїя посмртине и у обзире права тестирања митрополита и епископа промена учинѣна. У § 18. дае се обоемъ право, да могу съ чистомъ половиномъ стечевине свое mortis causa располагати. По смислу § 16. припада половина чисте посмртине умрлогъ митрополита, и одъ интеркаларногъ прихода упраниѣне митрополие све што по одбиеню трошка на управу митрополие и на изборни конгресѣ остане — а по гла-

---

*) Куће те покуповане су изъ покуплѣне одъ нашегъ народа милостинѣ. Лако е могуће, да су ту и тасови манастирски и црквени, кое митрополитѣ Ненадовићѣ у позив. писму 8. точки, укида, приносили.

су §-а 19. и интеркаларни приходъ упразднѣни епископата неприкосновеномъ фонду. Другу чисту половину посмртине умрлогъ епископа дели неприкосновени фондъ съ клирикалнимъ на еднако. Трошакъ на изборни конгресъ не сме преѣи 1500 ф. изузимаюѣи трошкове при свечаномъ улазку царскогъ комесара, при обнародованю царскогъ потврѣеня и иншталираню новогъ митрополита — кои несмеду више износити одъ 500. ф.

На скоро после овогъ регуламента изишо е „Изяснителный Решкриптъ“ — *Declaratorium illiricum* — одъ 16. Юлиа 1779. коега на фондове односеѣе се точке као и инструкцию за управу оба фонда и митрополитскогъ иманя види у прилогу подъ Б.

Юшъ докъ е траю саборъ преднаведени одъ 1769., позвао е царски комесаръ Генералъ Хадикъ Нар. секретара Павла Ненадовиѣа, да састави рачунъ о станю клирикалногъ фонда. 26. Октобра 1769. довршенъ е тай рачунъ и на основу истога преданъ е фондъ овай новоизбраноме митрополиту Јоану Георгиевиѣу одъ одбора едногъ, састоеѣегъ се изъ три тадашня асистен-та, споменутогъ цар. комесара и нѣговогъ секретара на чуванѣ и рукованѣ.

Тада е износио клирик. фондъ 44,615 ф. 53 кр.

Колико се овай фондъ подъ управомъ митрополита I. Георгиевиѣа умножио, показуе после смрти нѣгове саставлѣни и 10. Мая 1774. заключени рачунъ, кои 4 године почињуѣи одъ Октобра 1769. па до конца Септ. 1774. заузима. Било е онда по истомъ рачуну свега

66,850 ф. 22 ³/₈ кр.

Но одавде се кое у главници
 кое у каматама има одбити 13,018 „ 29 $\frac{4}{8}$ „
 кои се нису могли изтерати, и тако
 е реално станѣ износило 53,831 „ 52 $\frac{7}{8}$ „
 Губитакъ тай постао е отудъ, што е 1.) кодъ
 едногъ дужника 9240 ф. 57 $\frac{1}{2}$ кр. пропало, а 2.) што
 е у Бечу живеѣимъ Грцима — турскимъ поданици-
 ма — кои су неимаюћи цркве, богомолю у едной при-
 ватной кући држали, митрополитъ Ненадовићъ на
 наплаћенѣ кирие, издржанѣ свештеника и набавленѣ
 црквени потреба изъ клир. фонда у различита времена
 предуймице 3777 ф. 32 кр. издао, кои овомъ фонду
 никадъ нису враћени.

Као новъ приходъ наводе се у поменутомъ ра-
 чуну

1.) За продате куће у Турској налазеѣи се ма-
 настира добивене цене, кое су у слѣдъ найвишегъ
 решеня овомъ фонду опредѣлене, и то

за оне у Н. Саду лежеѣе куће	6.021 ф. 52	кр.
за оне у Карловцима	2,327 „ 48	„

Свега	8,349 „ 40	„
-------	------------	---

2.) Половина посмртине арад.
 епископа Синесия Живановића о-
 вамо спадаюћа 812 „ 47 $\frac{11}{50}$ „

3.) Пола остаовине епископа
 карлшт. Данила Якшића 436 „ 39 $\frac{25}{50}$ „

4.) Пола остаовине епископа
 будимскогъ Дмонисия Новаковића*) 6742 „ 12 $\frac{3}{4}$ „

*) Овај е уедно и ердельски епископъ био; и за то е най-

5.) Интерк. приходъ будим-
ске диоцезе

275 „ 59²⁷/₅₀ „

Свега 16,617 „ 19 „

Довде су рачуни само при промени митрополита састављани.

У сабору месеца Јуния 1775. држаномъ новоизбрани митрополитъ Вићентие Јоановићъ Видакъ већ се е у нечему по регуламенту одъ 1770. г. кои у 33. §-у налаже, да се ови рачуни сваке године полагају, владао, връ почемъ е при приманю оба фонда ради храненя састављани рачунъ подписао, одма е следеће године новъ рачунъ положио.

А љу ипакъ лакшегъ прегледа ради само оне рачуне овде изложити, кои су по смрти, и оне, кои су при избору свакогъ митрополита састављани, да се види, колико су подъ рукованѣмъ свакога митрополита оба ова фонда нарасла. И тако љу, чимъ изложимъ напредспоменути рачунъ одъ 3. Јануария 1775. г. на онај преѣи, кои показуе станѣ овогъ фонда по смрти Митрополита Видака.

Овај е по ономъ првомъ рачуну одъ г. 1775. нашо и подъ управу примио свега 67,173 ф. 34⁹/₂₀ кр.

Но одъ ови нису се могли истерати

13,292 „ 41¹⁰/₂₀ „

вашимъ ц. кр. рескриптомъ одъ 28. Септ. 1772. год. рѣшено, да се одъ нѣгове посмртине оно само изда архиепископскомъ неприкосновеномъ и клирик. фонду, што преко 8000 ф. кое „fisco Transylvaniæ“ припада, претече. Овај претекъ износио е свега 13,484 ф. 25¹/₂ кр., кога е половина горня сума.

кое кадъ се одъ горнѣ сумме од-
 узме, остаю 53,880 „ 52 ¹⁹/₂₀ „
 као истинито станѣ овогъ фонда. —

Кадъ се овај износакъ са горњимъ у рачуну одъ 1774е наведенимъ сравни, онда видимо, да е овај фондъ за 7 месеци и 23 дана (т. е. одъ 10. Мая 1774., кадъ е пређашњи рачунъ положенъ, до 3. Јануара 1775., кога е овај, о коме садъ говоримо, заключенъ,) са 49 ф. нарасто.

Томе е узрокъ уобште тай, што се онда нису камате на по године плаћале, но на целу годину, која одъ пређашнѣгъ до овога рачуна јошъ ние била истекла.

По рачуну одъ 26. Марта 1776. — последнѣмъ, у коме Видакъ учествуе —, кои е самъ синодъ саставио, износио е овај фондъ свега 49,859 ф. 45 кр. Узрокъ овомъ маньку био е тай, што е услѣдъ дворскогъ декрета одъ 12. Јулиа 1776. бачкоме епископу Арсену Радивоевићу одъ 8000 ф., кое е изъ овога фонда јошъ као епископъ пакрачки добио, 7000 ф. опроштено, и изъ прихода клир. фонда избрисано.

Новогъ прихода имо е овај фондъ за време митрополита Викентиа Јоановића Видака, кои е 18. фебр. 1780. умро, свега 2,016 ф. 57 ¹/₄ кр. а. в.

Овај прирастакъ постао е отудъ, што е у то доба северинска (костайничка) дицеца укинута, и одъ части горњо-карловачкой, одъ части пакрачкой утѣловљѣна, у слѣдъ чега су зданиа и землѣ, кое е укинута дицеца у Северину, у Плашкомъ и у Медку имала (ерариуму) за 3,688 ф. 52 ¹/₂ кр. продане, одъ кое сумме су засадъ 3,275 ф. 53 ¹/₂ кр. на оба фонда на еднако поделѣне; и тако е овај

добио . . . . . 1,637 ф. 56 $\frac{3}{4}$ кр.

Наскоро затимъ припала е о-
вомъ фонду половина чисте посмр-
тине последнѣгъ костайничкогъ
епископа Юс. Стояновића са . . . . . 379 „ $\frac{2}{4}$ „

По слѣдующемъ после смрти митрополита Викен-
тия Јоановића Видака састављеномъ рачуну одъ 13.
Юния 1780. износио е овај фондъ 55,987 ф. 39. кр.
Овај рачунъ нисамъ мого у архиви наћи. По нѣму е
моро тадашњи администраторъ митрополие, Мойсие
Путникъ, овај фондъ на похрану и рукованъ при-
мити; и будући да е онъ доцније, — 10. Юлиа 1781. —
за митрополита изабранъ, зато се морало за излишно
држати, управу му ту јошъ едарадъ као митропо-
литу предати. — То показуе и датумъ слѣдуюћегъ
рачуна, кои е текъ 26. Марта 1783. склопљенъ, по-
чемъ е онъ много раније — 10. Юлиа 1781. — за
митрополита избранъ.

Последњи одъ овогъ митрополита положени
рачунъ датиранъ е одъ 4. Мая 1787. и показуе, да е
онда овај фондъ износио 86,093 ф. 12 $\frac{1}{2}$ кр. одъ кои
се налазило кодъ ерариума подъ 3 $\frac{1}{2}$ % на обвез-
ницу одъ 17. Аугуста 1776. издани 15,000 ф.

За време истогъ митрополита утекло е у о-
вај фондъ:

а.) одъ интеркалара архидиецезе карловачке,
кои е за време вакатуре т. е. одъ 1. Марта 1780.
до 9. Юлиа 1781. incl. укупно 19,016 ф. 40 кр. из-
носио, пола . . . . . 9,508 ф. 20 кр.

б.) одъ интеркаларногъ при-
хода темишварске диецезе, кои е

свега 9,032 ф. 19 кр. износио,
такођеръ пола . . . . . 4,516 ф. 9 $\frac{1}{2}$ кр.

в.) пола интерк. прихода а-
радске диецезе по рачуну Павла
Авакумовића, бездинскогъ архи-
мандрита ddto. 22. Марта 1784.
свега 886. ф. 54. сачинявајућа . . . 443 ф. 27 „

г. половина интерк. прихода
бачке диецезе, кои е по рачуну
митрополита, као администратора
те епархисе, одъ 3. Марта 1785.
свега 5,204 ф. 43 $\frac{1}{2}$ кр. износио 2,602 „ 21 $\frac{3}{4}$ „

д.) Одъ масе бачкогъ епи-
скопа Атанасие Живковића, изъ
кое е за садъ ушло 2,081 ф. 46 кр.
пола . . . . . 1,040 „ 53 „

После Путника*) дошо е на престолъ митропо-
лие Стефанъ Стратимировићъ. Са рачуномъ одъ
1. Децембра 1790. примио е онъ клирикални фондъ
у износку одъ 94,494 ф. 39 $\frac{1}{2}$ кр. подъ свою у-
праву.

*) Подъ овимъ е митрополитомъ изишло највише крозъ Мађ.
Намѣстничество подъ 28. Нов. 1782. на Управителство сръбскогъ на-
родногъ фонда одпуштено решенъ, коимъ е наложено, да се изъ
клирикалногъ фонда обвезница дужника Давида Рацковића, Н. Сад-
скогъ сенатора, одъ 25. Октобра 1779. сверху 8000 ф. одлучити, ова
сума као „фондъ за тривиялне школе“ сматрати, и о томъ фонду
у будуће посебно рачунъ водити има.

На скоро после овогъ налога положенъ е 3. Марта 1783. одъ
М. Путника рачунъ о овомъ фонду, кои е онда 8034 ф. износио.

Изъ овогъ су фонда, докъ е митрополитъ съ асистентима съ
њимъ руково, плаћани окружни школски директори „печуйски,“
„загребачки,“ „в. варадски,“ и „темишварски,“ и намиривани путни
трошкови, кое су исти надзиравајући и посѣђујући школе имали.

Подъ дугимъ управлянѣмъ нѣговимъ са митрополиомъ и фондовима претрпили су последњи велике промене. Које ние познато двоструко побивение вредности аустр. банке одъ год. 1811.!

Рачунъ одъ 11. Новембра 1810. јошъ показуе оно станѣ овогъ фонда, на кое девалвация ние и-

Поредъ оваки издаваня*) ние се мого овај фондъ яко умножити.

Године 1817. подъ 31. Октобра састављени рачунъ показуе станѣ овогъ фонда 14,411 ф. 36 $\frac{1}{2}$ кр.

Кадъ е еданъ примеракъ овогъ рачуна вишемъ месту на развиѣенѣ посланъ, онда е „депутация са фондовима гр. не соед. школа управляјућа“ подъ 26. Марта 1818. управила прошию на кр. мађар. намѣстнически Совѣтъ, да би се овај кодъ највишегъ места заузео, да се фондъ за трив. школе у касу обштегъ фонда нар. школа у Будиму пренесе. Непонятно е, како е митрополитъ Стратимировићъ на дописъ споменутогъ намѣст. Совѣта одъ 21. Априла 1818. Бр. 10,742, съ коимъ му е горня молбеница „pro præstanda uberiori declaratione“ саобштена подъ 5. Мая 1818. одговорити мого, да е тай фондъ изъ добровольни прилога, кое е Митрополитъ Видакъ у Банату као Епископъ темишварски скупио, постао, и да е съ њиме најпре србска дворска депутация, на текъ доцни митрополитъ съ асистентима руково, кадъ е по актама, коя се у митрополитској писмохрани налазе, известно, да е тай фондъ у еданпутъ са 8000 ф., кои су донде клирикалномъ фонду принадлежали, и на едну обвезницу као заемъ кодъ дужника истогъ фонда ушлоѣени лежали, у слѣдъ резолуцие одъ 28. Новембра 1782. основанъ, и о њѣму таки после 4 месеца — 26. Мар. 1783. — први, а за тимъ и дальи рачуни одъ митрополита воѣени, слѣдователно и фондъ самъ администриранъ све дотле, докъ ние школка депутация споменуту предаю истогъ фонда издѣйствовала.

Стратимировићъ е у слѣдъ саобштеногъ съ интиматомъ кр. мађ. нам. Совѣта одъ 11. Ауг. 1818. највишегъ налога овај фондъ састоеѣи се у обвезницама и готовомъ новцу изъ 14,567 ф. 51 $\frac{1}{2}$ кр. тада у Будиму стануюћој депутацији србски школа предао.

*) Плата съ почетка ние редовна била; но обично е за сваки поедини случай на прошение дотичногъ одъ вишегъ места награда измерена. Текъ доцни видимо Директоре ове съ годишномъ платомъ одъ 150 ф. снабдѣвене.

мала уплива. По истомъ е фондъ овай износио:
273,650 ф. 59 $\frac{1}{4}$ кр. — Слѣдећи пакъ рачунъ

одъ 15. Марта 1811. . . . .
показуе . . . . . 264,472 ф. 7 $\frac{4}{8}$ кр.
дакле са . . . . . 9,178 ф. 51 $\frac{6}{8}$ кр.
манъ него првоспоменути рачунъ.

Но ово ние савъ губитакъ. Прави губитакъ ви-
ди се изъ слѣдећегъ:

Одъ речени 264,472 ф. 7 $\frac{4}{8}$ кр. било е 1.) го-
тови: 27,591 ф. 27 $\frac{1}{8}$ кр. у девалвиранимъ банкама,
кое кадъ се на праву вредность редуцираю, чине
само 5,518 ф. 17 $\frac{4}{8}$ кр. ср.; — 2.) главногъ: 258,953
ф. 50. кр., одъ кои су само 105,953 ф. 50 кр. има-
ли праву — конвенционалну — вредность, еръ су се
оснивали на обвезницама, кое шкала одъ 1811., съ ко-
іомъ е вредность папирногъ новца регулирана, не
заваћа. За време пакъ, кое шкала ова заваћа,
издане обвезнице износили су свега 153,000 ф. Ка-
ко е коя часть ове суме починюћи одъ Януара 1799.
до Марта 1811., кое време шкала заузима, доцние
у займъ издана, све е маню вредность узаймљни
(папирни) новацъ имо, еръ е ажио све већи бивао.
Кадъ се речене 153,000 ф. по шкали редуцираю, он-
да права вредность исте суме

износи	70,643 ф. 58 $\frac{3}{5}$ кр.
къ овима кадъ се дода горня	
сума главногъ одъ	105,953 „ 50 „
и готовина одъ	5,518 „ 17 $\frac{4}{8}$ „

онда се види да е овай фондъ
11. Новембра 1811. у правой
вредности исносио (сребра) . 182,116 „ 6 „

Тако дакле, кадъ се одъ 273,650 ф. 59 $\frac{1}{4}$ кр.
кое рачунъ одъ 11. Новембра
1811. као станъ овогъ фонда
показуе, одузме, прави износъ
последнѣгъ одъ . . . . . 182,116 ф. 6 „

онда излази, да е овај фондъ
сѣ девалвацие свега . . . . . 91,534 „ 53 $\frac{1}{4}$ „
сребра штетовао.

Папирни новацъ, који е на место девалвираногъ
(тако зване црне банке) уведенъ, састояо се у
„Einförsungsfcheine“ и „Anticipationsfcheine.“ И ови су
мало по мало изгубили праву — конвенционалну —
вредностъ своју, а имено „Einförsungsfcheine“ пали
су брзо на бечку вредностъ.

Будући да су те асигнате преко свега тога у
пуној вредности у фондъ примане, то е фондъ овај
опетъ морао штетовати. Штета ова неможе се точно
израчунати, еръ су девалвиране и пуновредне обвез-
нице и банке, као да су еднаке вредности, заедно у
рачунъ узимане (сабирање) тако, да су слѣдуюћи рачуни
само числа показивали.

Тако е по рачуну одъ 1. Јуниа 1850. за време
одъ 1. Нов. 1846. до конца Октобра 1849. овај фондъ
онда износио 1.300,485 ф. 22 $\frac{1}{2}$ кр. Но ту е поме-
шана конвенционална и бечка вредностъ.

Текъ у рачуну одъ 8. Јулиа 1852. уведена е у
овај фондъ еднака — конвенционална — вредностъ.

Збогъ споменутогъ замршая у вредности нисамъ
нашао за нужно рачуне, који су после смрти ми-
трополита Стратимировића и Станковића положени,
овде наводити. Зато ћу одма цело време, одъ кадъ

в Стратимировиѣхъ посто митрополитѣхъ, до 1. Юния 1850., кадъ су послѣднѣи путъ обе вредности помешано у рачунъ узете, прегледати и изложити, колико е за исто изъ различни извора прихода у оваѣ фондъ ушло.

За исто време т. е. одъ 1. Децембра 1790. до 1. Юния 1850. ушло е овамо:

1.) Изъ арадске диѣцезе:

а. изъ посмртине Павла Авакумовиѣа

ср. 9,426 ф. 31 кр.

б. изъ интеркаларногъ прихода . . . . . „ 1,641 „ 22 ¹/₄ „

в. изъ другогъ таса . . . . . „ 907 „ 55 „

свега „ 11,975 „ 48 ¹/₄ „

2.) Изъ бачке диѣцезе:

а. изъ посмртине Епископа:

α. Јоанна Јоанновиѣа . . . . . „ 6,579 „ 56 ¹/₂ „

β. Гедеона Петровиѣа . . . . . „ 3,988 „ 48 „

γ. Георгиа Хранислава . . . . . „ 15,687 „ 13 „

б. интеркалар. прихода . . . . . „ 9,585 „ 48 ⁴/₁₆ „

в. 2огъ таса црквеногъ . . . . . „ 2,665 „ 7 ¹/₂ „

свега „ 38,506 „ 53 ⁴/₁₆ „

3.) Изъ будимске диѣцезе:

а. одъ интеркалар. прихода „ 971 „ 15 „

б. одъ другогъ цркв. таса „ 54 „ — „

свега „ 1,025 „ 15 „

4.) Изъ вршачке диѣцезе:

а. изъ посмртине епископа

Јос. Јоанновиѣа Шакабентъ „ 408 „ 50 ⁴/₁₆ „

б. одъ интеркал. прихода ср. 10,782 ф. 11 кр.
 в. одъ они прилога, кое е у слѣдъ найвише резолюцие ddo. 14. Юния 1786. вршачки епископъ Шакабентъ (годишнѣ 1000 ф. бечке вредности) на семинариумъ, кои се у Темишвару ради изображеня православногъ свештенства подићи имао, одъ времена на време у темишварску камер. касу полагао, кои су одавде год. 1792. у слѣдъ налога кр. маѣ. двор. камере у Будиму одъ 30. Новембра 1791. у клирикални фондъ преко соларскогъ уреда н. садекогъ издани . . . . . " 1775 " — "

свега . . . . . " 12,966 " 1 ⁴/₁₆ "

5.) Изъ горньо-карловачке диоцезе:

а. изъ посмртине Епископа

α. Гедеона Димовића . . . . . " 1585 " 53 ¹/₂ "
 β. Евгения Јоановића . . . . . " 66 " 22 ⁶/₁₀ "
 б. одъ интеркал. прихода " 3,813 " 23 "

свега . . . . . " 5,465 " 39 "

б. Изъ пакрачке диоцезе,

а. изъ посмртине епископа

Кирила Живковића . . . . . " 100 " — "
 б. одъ Зогъ цркв. таса " 45 " 30 "

свега . . . . . " 145 " 30 "

7.) Изъ темишварске диецезе :

а. одъ интеркал. прихода ср. 13,448 ф. 9 кр.

б. изъ посмртине Епископа :

α. Софрония Кириловића . „ 2,671 „ 18 $\frac{3}{8}$ „β. Стефана Авакумовића . „ 8,949 „ 55 $\frac{8}{10}$ „

γ. Максима Манойловића . „ 1,022 „ 29 „

в. 2огъ цркв. таса . . „ 3,356 „ 16 $\frac{8}{10}$ „

свега . „ 29,448 „ 9 „

У рачуну одъ 1. Децембра 1790. наилазимо први путъ, да се у име награде за администриранъ бачке и темишварске диецезе изъ овогъ фонда дало . . . . .

711 „ 51 „

Епископу Авакумовићу за администр. арадске диецезе „

39 „ 11 $\frac{1}{2}$ „

Епископу ердельскомъ Адамовићу за управлянъ темишварске диецезе . . . . .

82 „ 37 „

Рачунъ пакъ одъ 9. Марта 1844. показуе намъ први путъ издатакъ на плате професора богословия у Араду, у Вршцу и у Пакрацу, а уедно и приходъ 2огъ цркв. таса.

На страни 15. примѣтили смо, да се регуламентомъ одъ 27. Септембра 1770. наређуе, да се изъ клирикалногъ фонда има у свакој уређеној богословии по еданъ професоръ съ платомъ одъ годишњи 400 ф. издржавати. Но будући, да е онда приходъ овогъ фонда врло мали био, то е царица обећала, на ту цѣль помоћъ изъ царске касе давати дотле, докъ

клир. фондъ не буде кадаръ у той мери професоре богословия, кое ће се у свима епархијама подићи, годишнѣ наградити.

Уредба ова никадъ ние у животъ ступила, врѣ е споменути регуламентъ као и онај одъ 1777. дигнутъ чрезъ деклараториумъ одъ 16. Юля 1779., уређене богословие пакъ ние ни било у нашої Иерархији до овогъ времена, а у свакој епархији нема ни данасъ. Текъ год. 1820. саставио е митрополитъ Стратимировићъ планъ за ново уређенѣ богословие и подно га е найвишемъ месту подъ 20. Мая исте год. Планъ е тай потврђенъ, и митрополиту чрезъ интиматъ крал. мађ. намѣст. совѣта одъ 30. Януара 1821. Бр. 3,101 саобштенъ.

По плану томъ подигнуте су, поредъ оне 1794. у Карловцима основане, јошъ 3 богословие: у Араду, Вршцу и Пакрацу.

Што се трошкова на плату учителя, издржаваня и снабдѣня ови школа съ потребама тиче, каже се у 6. точки за карловачку богословию, да е за ню „*jam suo modo provisum*“.*)

У смотрению проче три богословске школе опредѣлюе се, да се гореречени трошкови изъ клирикалногъ фонда намиривати имаю.

Тако е съ подизанѣмъ последнѣ три богословие новъ тереть клирик. фонду наметутъ.

Да се не би съ тимъ далѣ растенѣ овогъ фонда прекинуло, опредѣлюе се 1.) у 7. точки lit. b. рече-

---

*) Митрополитъ е све те трошкове на ову — карловачку — богословию на себе примио.

ногъ плана: да се имуѣнии манастири на годишнѣ прилаганѣ приходу свомъ соразмерне суме ради умноженя овогъ фонда позову; 2. у истой точки lit. c., да се властели и имуѣнии трговци наше вероисповести такоѣеръ на равно прилаганѣ побуде; 3. подъ lit. d., да се приходъ одъ 2огъ црквеногъ таса имуѣнии обштина на предпомену ту цѣль са саизволенѣмъ епископа уступи.

Колико е успѣха имао овде подъ lit. b. и c. наведени позивѣ, о томъ ѣмо на свомъ месту споменути; а овде ѣмо о треѣемъ, као найважнимъ новоотвореномъ извору — 2омъ црквеномъ тасу — изложити, како е исти теко, и колико е съ нѣимъ клирикалномъ фонду поможено.

Съ почетка е приходъ 2огъ таса изъ свию диецеза*) толико износио, да су се изъ нѣи професори у трима преднаведенимъ богословияма плаћати, школе издржавати и съ потребнимъ снабдѣвати могле.

Докъ е тако било, водио се о износку другогъ таса особени дневникъ и рачунъ у Карловци кодъ управительства србеки народни фондова. Што е преко плате професора и прочи горенаведени трошкова изъ прихода едне године претекло, то е свагда додавано приходу слѣдуюће године. Ако е пакъ што недостаало, то се изъ клирик. фонда узаймило и истомъ доцни враћало.

Кадъ се напоследку почело непрестано узаймати изъ клир. фонда и видило, да се узаймлѣне су-

---

*) Архидиецезе и арадске, бачке, будимске, вршачке, пакрачке и темишварске Епархие.

ме овомъ фонду изъ 2огъ таса, кои е све манѣ доносио, никадъ неће моћи вратити, престану се особити рачуни и дневници о 2омъ тасу водити године 1841.

Приходъ 2огъ таса е одъ овогъ времена у клирикални фондъ улазио, а одавде су у свое време непосредно издаване плате учителяма богословие.

Зато се текъ у рачуну (о фонду клирикалномъ) одъ 9. Марта 1844. год. налази споменъ о приходу 2огъ таса црквеногъ и о новомъ расходу овомъ (о плати учителя богословия).

За време одъ како су уредне богословие, по гореизложеномъ плану и 2и тасови заведени, т. е. одъ 1823 — 1843., кадъ се престало особити рачунъ водити о 2омъ црквеномъ тасу*), издано е па богословию, и то:

---

*) Вредно е овде навести известие одъ 1. Октобра 1823., кое е тадашњи епископъ пакрачки и администраторъ арадски, Јосифъ Путникъ митрополиту Стефану Стратимировићу поднео, кое гласи:

„In Districtu M. Varadiensis ex 7 Protopresbyteratibus constante, si paucis aliqua loca excipiantur, ob miseriam et prementem summam paupertatem nec primus circumfertur Orbiculus, et sic ex universo hocce Districtu 136 Valachorum millia numerante Fundus clericalis nec unico adjuvatur obolo, Ecclesia etiam M. Varadiensis ob adducta rationum momenta, uti eatenus jam Excellentiae Vestrae scripseram, a praestatione proventus secundi orbiculi dispensata existente“.

(Србски :) „У В. Варадскомъ диштрикту, кои се састоји изъ 7 протопрезвитерата, изузимајући неколико места, ни први се тасъ (у црквама) не носи, збогъ убожества и тежке сиротинѣ; и тако изъ целогъ овогъ диштрикта, кои 136 тисућа Романа броји, клирикални фондъ ни новчића не добия, дочимъ е и сама В. Варадска црква збогъ наведени основа, као што самъ о томъ Вашој Преузвишености већъ писао, одъ издавања прихода 2огъ таса ослобођена“.—

1.) арадску:*)	
а. на плату учителя и кирию за школу починюћи одъ 1823. до 1842. г. incl. свега беч. вр. 43,350 ф.**)	кр.
б. на оправлянь школе .	80 „ 30 „
в, на прве школске потре-	
бе: скамие и проч.	200 „ — „
свега .	<u>43,630 „ 30 „</u>

2. вршачку***):

Што е у овой епархии доно други тасъ, то е онде задржано, и съ тимъ су намирене одъ части

*) Арадска е богословия заведена год. 182 $\frac{2}{3}$. съ почетка съ два учителя, — први са 850 ф., други са 750 ф. беч.вр. плате — . Доцни пакъ (183 $\frac{5}{6}$.) постављенъ е јошъ и трећи учитель съ платомъ одъ 600 ф. и тадъ е и другогъ учителя плата спуштена на 600 ф. Но одъ 1840. опетъ е само 2 учителя било са 850 ф. и 750 ф. плате.

**) Ова сума овако се на поедине године и одсеке времена дели. Одъ год. 1823. , кадъ е богословия основана, до incl. 1835. плаћана су два учителя, први са 850 ф. а други са 750 ф. а на кирию се давало годишнъ 500 ф., кое укупно $(850 + 750 + 500) = 2,100$ ф. као год. трошакъ сачинява. $2,100 \times 13 = 27,300$ ф. Тако е издано за споменуто време одъ 1823 — 1835. свега беч. вр. 27,300 ф одъ год. 1836 — 1838. incl. било е 3 учителя са $850 + 600 + 600$ плате $= 2,050$ ф. къ томе 500 ф. кирие, износи годишнъ 2550 ф. $\times 3 =$. „ „ 7,650 „ одъ 1839 — 1842. трошило се опетъ по првомъ начину сваке год. по 2,100 ф. $\times 4 =$ . . . . „ „ 8,400 „

Скупа „ „ 43,350 „

За цело то време доно е други тасъ арадске дицезе 4,665 ф 12 $\frac{1}{2}$ кр. беч. вредности, т. е. 38,684 ф. 47 $\frac{1}{2}$ кр. манъ него што е расходъ (43,350 ф.) износио. Дакле са 38,684 ф. 47 $\frac{1}{2}$ кр. б. в. морале су кое проче дицезе съ приходомъ 2огъ таса, кое клирикални фондъ арадской богословии у помоћ притећи.

***) Изъ вршачке епархине дошло е само прве две године — 1823.

плате учителя, већа часть пакъ морала се одавде изъ обштегъ фонда 2огъ таса свию епархия, односно изъ клирикалногъ фонда допуњавати.

Будући да е вршачки консисториумъ само о оној суми другогъ тамошнѣгъ таса рачунъ овамо слао, кою е изъ 2огъ таса примио и у име плате учителя и други трошкова ондешнѣ богословие задржао, и съ тимъ рачуномъ показао, колико има обшти фондъ 2огъ таса за вршачку богословию додати; то ћемо овде, почемъ они рачуна нисамъ мого наћи, само укупну суму они издатака назначити, кою е обшти фондъ 2огъ таса вршачкой богословии додати морао.

Одъ 1825. до 9. Марта 1844., кадъ е први путъ у рачуну клир. фонда почела се плата професора споминяти и као непосредни издатакъ овогъ фонда сматрати, издано е на клирикалне учитель вршачке богословие преко оногъ, што е други тасъ вршачке епархие износио, 32,600 ф.*) бечке вредности.

до incl. 1824. — кадъ е тамо уведень други тасъ и богословия изъ првогъ толико, да су и учителя съ платомъ и прочи трошкови на школу намирити се могли. У свима слѣдуюћимъ годинама морала се већа пола изъ обштегъ фонда 2огъ таса свию епархия допуњавати. Тако е за годину 1825. изъ овогъ фонда додано къ износку 2огъ таса вршачке епархие одъ исте год. 900. ф., за годину 1826., 1,050 ф., за годину 1827. и 1828. по 1,400 ф.

*) Ово е сума, кою е вршачка диецеза одъ прочи диецеза у помоћ добила. Прве године заведеня богословие (1823) била су два учителя, одъ кои е еданъ србски а други романски предавао. Друге године — 1824. — доданъ е јошъ еданъ, кои е и србскимъ и романскимъ богословима науке у другу годину спадајуће предаво. Одъ год. 1825. постояла су свагда 4 учителя, двоица за србске и двоица за романске ученике. Одъ овогъ времена су оба србска и млађи романски учитель у име годишнѣ плате сваки 400 ф., стари

3.) пакрачку:

Учителю пакрачке богословие починѣ се текъ за год. 1837. одъ покойногъ митрополита Стратимировиѣа за живота резолвирана годишња плата одъ 200 ф. издавати.

Учитель е само еданъ био.

До оногъ времена, кадъ е горепоменути рачунъ*) положенъ, издано е на пакрачку богословию у име плате учителя (за 1837 — 1840 incl.) 800 ф. преко тога видимо у обштемъ дневнику за годину 1839. юшъ . . . . . 125 „ у име плате учителя издани, тако, да е учитель за исту годину 325 ф. добио

свега . . . . . 925 „

За цело време, о комъ е овде говоръ т. е. одъ установленя 2огъ таса до 1839. налазимо у обштемъ дневнику одъ 9²¹ Юлиа 1840. до 11²³ Аугуста 1841. вођеномъ, да е 21⁹ Октобра 1840. изъ пакрачке епархие као приходъ 2огъ таса овамо ушло 74 ф. 47 кр.

Одъ како е 2и тасъ заведенъ — 1823 — до рачуна одъ 9. Марта 1844 ушло е изъ 2огъ таса бачке

епархие свега	б. в. 19,671 „	34 „
а будимска е донела	„ „ 145 „	39 „
темишварска	„ „ 34,979 „	22 „

Као што е горе речено сва та издаваня (на плате учителя, кирие и пр. споменуте три богословие) и приманя (изъ други тасова) вођена су до 9га Мар-

пакъ романски учитель до 1827. incl. 500 ф., одъ 1828 па до 1841|2 600. ф. бечке вредн. добияли.

*) Одъ 4. Марта 1844.

та 1844. за себе. Текъ у рачуну клир. фонда одъ овогъ датума, почемъ се увидило, да се трошкови ти изъ прихода 2огъ таса свию епархия намирити не могу, пренешени су приходи и издатци ови на клирикални фондъ.

Рачунъ одъ 9. Марта 1844. положенъ е за време одъ 1. Новембра 1842. до конца Октобра 1843. Одъ 1. Новембра 1842. издано е дакле по истомъ и по слѣдуюћимъ рачунима до оногъ одъ 8. Юлиа 1852. непосредно изъ клирикалногъ фонда:

I.) на арадску богословию:

а. у име плате професора	за годину	8155 ф.
б. на кирию	1843 — 1847	2500 „
свега		<u>10,655 „</u>

II.) на вршачку богословию:

у име плате учителя	8,800 „ *
---------------------	-----------

III.) на пакрачку богословию:

а. у име плате учителя	1900 „	
б. у име кирие	762 „ 30 кр.	
свега		<u>2,662 „ 30 „</u>

IV.) на горњо - карловачку приватну богословию:

на огревъ	277 „ 30 „
-----------	------------

На страни 25. рекли смо,

да е фондъ овай год. 1850.

по рачуну исте године	1.300,485 „ 22 1/2 „
-----------------------	----------------------

износио. Одъ ови е било у

обвезницама	1.196,527 „ 23 1/2 „
-------------	----------------------

у готовомъ	103,957 „ 59 кр.
------------	------------------

*) Одъ ове суме спада на романске учитель 5,300 ф. —, на сръбске 3,500 ф. б. в.

Одъ како е вредность новца поремећена па до споменутогъ рачуна одъ 1. Юния 1850. вођени су рачуни овога фонда мѣшовито у обе — конвенционалној и бечкој — вредности. Капитали су по цифри у обвезници изметутој сумирани; а ние се на разлику валуте дотични сума гледало. Тако се и съ каматомъ поступало. Исноски у сребрної и у бечкој вредности сабирани су едни съ другимъ у едну суму, која намъ е показала, колико фор. и крайцара овај фондъ има, али се ние наводило, кои поедини износакъ е бечке кои ли конвенционалне вредности.

Тако е цела горня сума одъ 1.300,485 ф. 22 $\frac{1}{2}$ кр. смеса одъ конвенционалне и бечке вредности.

Издначенѣ вредности предузето е у слѣдећемъ рачуну одъ 8. Юлия 1852. у комъ се за базисъ узело станѣ фонда, какво е исто при концу Октобра 1849. по преднаведеномъ рачуну — одъ 1. Юния 1850. — било. Тако се нашло, да горня сума одъ 1.300,485 ф. 22 $\frac{1}{2}$ кр. помешане вредности на конвенционалну вредность сведена 574,314 ф. 9 $\frac{1}{10}$ кр. износи.

Ова редуција дае се на слѣдећи начинъ разяснити.

Све државне обвезнице и старие и новие узете су у конвенционалној вредности, у којој су у свое време издане, и изно-

силе су	ср. 65,700 ф.
-------------------	---------------

Три одъ приватни облигациа, кое су пре 1799. издане, гласиле су у конв. вредности, и задржале су исту износећи „ 24,500 „

Остале приватне доцние издаване обвезнице гласиле су у бечкой вредности и износиле су у истой 1.106,327 ф.

23 $\frac{1}{10}$ кр. или . . . . . 442,530 „ 57 $\frac{5}{10}$ „

Готовина пакъ износила е у бечкой вред. 103,957 ф. 59 кр.

или у конвенционалној . . . . . 41,583 „ 11 $\frac{6}{10}$ „

Тако е изишла горња сума одъ 574,314 „ 9 $\frac{1}{10}$ „

Последњи периодъ времена, кои намъ јошъ проћи ваља, починѣ одъ 1. Новембра 1849. и свршуе се съ концемъ Октобра 1863. г.

За споменути просторъ времена ушло е у овај фондъ

1во одъ добровољни прилога на клир. школе, кои се у плану за устројенѣ богословия у 7. пункту lit. в. и с. (види страну 29.) споминю, свега аустр. вред. 40,643 ф. 73 $\frac{4}{10}$ кр.*)

2го Пола одъ интеркарларни прихода дијецезе

а.) арадске	а. в.	1,296 „	62 „
б.) бачке	„ „	2,048 „	34 „
в.) будимске	„ „	477 „	47 $\frac{3}{10}$ „
г.) вршачке	„ „	777 „	81 $\frac{3}{10}$ „
д. темишварске	„ „	1,400 „	43 $\frac{6}{10}$ „
свега	„ „	6000 „	68 $\frac{2}{10}$ „

*) Одъ ови добровољни прилога ушло е

1. изъ манастира Беочина у . . . бечк. вред. 11,757 ф. 21 кр.
2. изъ м. Привине Главе . . . „ „ 1,000 „ — „
3. изъ м. Кувеждина . . . „ „ 4,000 „ — „
4. изъ м. Бевдина:

3.) Накнадно изъ масе

Вршачкогъ еп. Ст. Поповића 162 ф. 33. кр.

4.) Други тасъ

а. арадске дицезе	а. в.	2660 ф.	88 ⁵ / ₁₀ кр.
б. бачке	" "	335 "	20 "
в. вршачке	" "	289 "	" "
г. темишварске	" "	3,539 "	" "
		<hr/>	
свега	" "	6,824 "	8 ⁵ / ₁₀ "

За исто време т. е. одъ 1. Новембра 1849. до
конца Октобра 1863. издано е

1.) на арадску богословию:

а. у име плате професора, на кн-
риу и оправляѣ исте богословие а. в. 15,422 ф.

а. Една обвезница одъ 12,000 ф. у банкцедуляма а по шкали редуци- рана у бечку вредностъ одъ	" "	2,400 "	— "
б. една маѣ. дворск. камер. о- блигация одъ год. 1793.	" "	125 "	— "
в. една државна облигация бечке камаре одъ г. 1702. са 3 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀ интер. одъ	" "	448 "	— "
г. една приватна облиг. одъ	" "	10,000 "	— "
д. една маѣ. двор. камер. о- блигация одъ	" "	505 "	— "
		<hr/>	
свега	" "	13,478 "	— "
5. изъ м. С. Ђурђа у готовомъ	" "	50 "	— "
6. изъ м. Войловице	" "	15 "	— "
7. изъ Фрушкогорски ман. укупно	" "	10,065 "	3 ¹ / ₂ "
8. Одъ Јована Шуплайскогъ вла- стелина одъ Ваљанаѣ у одной об- везници	" "	2,000 "	— "

Съ почетка е о овимъ прилозима посебни рачунъ вођенъ.
Како е коя сума приложена, одма е иста подъ камату издана.
Тимъ су начиномъ прилози и дарови ти, кадъ се престало о њима
посебни рачунъ водити, на 40,643 ф. 73 ⁴/₁₀ кр. а. в. нарастли.

2.) на вршачку богословию:

а. у име плате романскимъ проф. а. в. 10,584 „

б. „ „ „ сръбскимъ „ „ „ 5,271 „

свега . . . . . „ „ 15,855 „

3.) на плату професора богословие пакрачке . . . . . „ „ 7,275 „

4.) на плату професора богословие у Плашкомъ . . . . . „ „ 4,733 „

По рачуну одъ 31. Окт. 1863. износио е тада овај фондъ свега 1.256,314 ф. 91 $\frac{1}{10}$ кр. одъ кои е било:

I. У облигацијама и то

1.) у државнимъ

а. у три комада обвезница мађарске камаре одъ кои

α. 2 комада са главницама

одъ свега . . . . . 10,800 ф. — кр.

носе $2\frac{1}{2}$ $\frac{0}{10}$ камату;

β. 1 к. са главницомъ одъ 193 „ 2 „

носи $3\frac{0}{10}$ камату;

б. у 6 ком. извучени (*Verloste Staatsschuldverschreibungen*) одъ кои

α. 4 ком. са укупномъ главницомъ одъ . . . . . 55,031 „ 25 „

носе $5\frac{0}{10}$ камату;

β. 1 к. са главницомъ одъ 505 „ — „

носи $4\frac{1}{2}$ $\frac{0}{10}$ кам.

γ. 1 к. са главницомъ одъ 448 „ — „

носи $3\frac{1}{2}$ $\frac{0}{10}$ кам;

кој му е камаре конгресној

в. 64 к. нар. займа одъ			
1854. съ главн. одъ свега	166,561	„ 50	„
съ 5 ⁰ / ₀ кам. у сребру			
г, 26 к. растеретница съ			
главницомъ одъ свега	254,740	„ 50	„
съ 5 ⁰ / ₀ каматомъ			
свега дакле у државнимъ			
облигацияма	488,279	„ 27	„
II. у приватнимъ облиг.	745,647	„ 49	⁶ / ₁₀ „
III. у готовомъ	22,388	„ 14	⁵ / ₁₀ „

II. Србски нар. (неприкосновени) фондъ.

Овай фондъ основанъ е 1769.

1.) изъ интеркаларногъ прихода архидицебезе карловачке после смрти митрополита Павла Ненадовића, кои е износио . . . ср. 4,763 ф. 21 ¹/₂ кр.

2.) изъ посмртине истогъ митрополита одъ . . . „ 12,411 „ 45 ¹/₂ „

Ово е основъ неприкосновеногъ фонда.

Доцние до год. 1774 нарасто е овай фондъ, на 21,687 ф. 46 ¹/₄ кр. ср. Но изъ ове суме имало се издати:

1. митрополиту Іоану Георгіевиѣу ради набавленя среброгъ постоля за митрополию по найвишемъ налогу	5,560 ф.	5	кр.
2. клирикалномъ фонду коя е сума за продане манастирске куѣе у Н. Саду и у Карловци (види страну 18.) добивена и найпре у овай фондъ узета;	8,349 „	40	„
3. клирикалномъ фонду, коя е сума радъ исплате дигурни депутираца изъ клирикалногъ фонда овамо узаймљна била и садъ се истомъ враѣа;	8,444 „	14	„
4. на зиданѣ пакрачке цркве	3,696 „	2 1/2	„
5. на цркву у Варадѣ-Веленце	990 „	—	„
свега	<u>27,040 „</u>	<u>1 1/2</u>	<u>„</u>

Почемъ е иманѣ неприкосн. фонда, као што е горе речено, само . . . . . 21,687 „ 46 1/4 „
износило, то е исти фондъ съ тимъ сасвимъ изцрплѣнъ био, и іошъ къ томе дужанъ остао 5,352 „ 15 1/4 „

Неприкосновени фондъ е садъ само идеално постојо.

Обилни извори, кое му е найпре конгресъ одъ 1769. и найвиша инштрукція за архиепископске а-

систенте одъ 22. Децем. 1769. па таки за тимъ регуламентъ одъ 1770. и 1777. и деклараториумъ одъ 1779. отворио, брзо су овомъ фонду повратили реално биће.

Већъ у рачуну одъ 3. Јануара 1775. налазимо дугъ овога фонда на 529 ф. 51 $\frac{5}{8}$ кр. смањѣнъ, и то съ тимъ, што е изъ посмртине епископа будимскогъ, Дионисия Новаковића, 6,242 ф. 13 кр. овамо ушло.

И овога фонда рачуне излагаћемо на онај исти начинъ, као и клирикалногъ, наводећи само оне, кои су при избору новогъ и по смрти предходећегъ митрополита сачинявани. По рачуну одъ 26. Марта 1776. имо е овај фондъ 3,138 ф. 53 $\frac{3}{8}$ кр.

Томе су допринели:

1. интеркаларни приходъ архидиецезе за време упрздненя после митрополита Јоана Георгиевића у суми одъ ср. 1,561 ф. 41 кр.

2. половина цене за продана здания у Северину — по укинућу костайничке епископие — " 709 „ 52 „

3. пола добивене цене за земљу и здания исте епископие, која су у Плашкомъ и Медку лежала . . . . . " 928 „ 4 $\frac{2}{8}$ „

4. пола посмртине послѣднѣгъ владике костайничкогъ, Јосифа Стояновића . . . . . " 379 „ 4 $\frac{1}{8}$ „

свега . . . . . " 3,578 „ 38 $\frac{2}{8}$ „

На скоро после горнѣгъ слѣдово е рачунъ одъ 4. Децембра 1776., кои е синодъ положио. По овомъ е онда неприкосновени фондъ износио 13,598 ф. 46 $\frac{7}{8}$ кр. сребра.

Брзомъ умноженю фонда до овогъ износка узрокъ е, што су за време, кое овай рачунъ заузима, драгоцености, стара покућства и друге ствари митрополие продане, и добивена за исте укупна цена одъ 6380 ф. 52 кр. ср. у неприкосновени фондъ унешена.

По рачуну одъ 26. Марта 1783., кои е митрополитъ Мойсие Путникъ положио, износило е тада активно станѣ овогъ фонда 36,434 ф. 5 $\frac{22}{30}$ кр. ср.

Послѣдни рачунъ овогъ митрополита одъ 4. Мая 1787. показуе 38,209 ф. $\frac{39}{60}$ кр. ср.

Узрокъ, зашто е фондъ за 4 године тако слабо умножио се, навешће се ниже съ изложенѣмъ расхода, съ којима е овай фондъ по найвишемъ налогу обте-реженъ.

За време одъ 14. Юния 1780. до 4. Мая 1787. у-шло е у овай фондъ:

1. Одъ интеркаларногъ прихода архидиецезе карловачке . . . . . ср. 9.508 ф. 20 кр.

2. изъ арадске диецезе одъ интеркаларногъ прихода пола са . . . . . „ 443 „ 37 $\frac{1}{2}$ „

3. изъ бачке диецезе одъ интеркаларногъ за време управляня исте диецезе чрезъ митрополита Путника добивеногъ прихода пола са . . . . . „ 2,602 „ 21 $\frac{1}{2}$ „

3. одъ посмртнае бачкогъ епископа Атанасия Живковића пола . . . . . ср. 1.040 ф. 53 кр.

4. изъ темишварске ди-
ецезе одъ интеркаларногъ
прихода по рачуну одъ 1. Ау-
густа 1782. пола . . . . . „ 4,516 „ 9 $\frac{1}{2}$ „

Прелазећи на издатке изъ овогъ фонда морамо предбъжно споменути, да су се по вишимъ налози-
ма изъ овогъ фонда почеле издавати плате како бе-
лежницима тако и фишкалима консисториалнимъ.

Први таки издатакъ учинѣнъ е у слѣдъ инти-
мата кр. маѣ. намѣст. Савета одъ 6. Септем. 1784.,
по комъ е Јоану Лори, као бившемъ бележнику кон-
систеріе будимске за нѣгове услуге (за кое време,
ненаводи се) издано . . . . . ср. 337 ф. 30 кр.

Слѣдовала е награда
консистеріалногъ нотара па-
крачкогъ „за вишегодишню
службу“ подъ владикомъ А-
танасіемъ Живковићемъ по ин-
тимату исте области одъ 17.
Јануар. 1785. . . . . „ 676 ф. 98 „

Осимъ тога издано е:

На зиданѣ епископске
резиденције у Г. Карловци . . . . . „ 1134 ф. 4 „

Далѣ издано е „Іеромо-
наху Максиму Секулићу“ као
истогъ консистеріума бележ-
нику за 6 - годишню службу
у слѣдъ интимата реченогъ

високогъ места одъ 6. Юния и 7. Септембра 1785. . . . . ср. 900 ф. — кр.

На регистратуру митрополитску (за посо стакларски, браварски и столарски) издано е . . . . . „ 123 „ 33 „

Опетъ бележнику Г. Карловачке консисторіе плата и то за време одъ 14. Марта 1785. до 14. Марта 1786. . . . . „ 150 „ — „

Бележникъ пакрачке конзис. примио е у име плате и накнаде за станъ за време одъ 17. Юния 1782. до 25. Юния 1786. . . . . „ 1,000 „ — „

У име плате за бележника конзисторіе арадске дицезе, за време одъ 19. Марта 1784. до конца Марта 1786. издано е . . . . . „ 322 „ 45 „

Найпосле изданъ е у име додатка (Zuſage) изъ овогъ фонда ректору србски школа у Славонии за време одъ 1. Септембра 1786. до конца Фебруара 1787. . . . . „ 75 „ — „

Кадъ е Стратимировићъ као митрополитъ управу овогъ фонда црмио, износио е послѣдеѣи по рачуну одъ 1. Децемб. 1790. 42,577 ф. 2 ³/₂₀ кр. ср., и нарасто е до девалвацие банке по смислу рачуна одъ 15. Мая 1811. на 150,691 ф. 45 ³/₈ кр. ср.

Да е овај фондъ судбу клирикалногъ фонда де-
лио, ние нужно напоминати, но примѣтити морамо,
да е штета првогъ сарамерно маня била одъ оне,
кою е девалвация последнѣмъ нанела. Пошто е гор-
ня сума одъ 150,691 ф. 45 $\frac{3}{8}$ кр. на праву вредность
сведена, износио е овај фондъ 115,019 ф. 27 $\frac{3}{5}$ кр.

Узрокъ, што е овде манѣ губитакъ, тай е, што
е у овомъ (неприкосновеномъ) фонду издая веѣ ча-
сти капитала у оно време спадала, кое шкала ние за-
ваѣала. Овакогъ т. е. до конца Децембра 1798. из-
даногъ капитала, кои е свою праву вредность задр-
жо, било е тада у овомъ свега ср. 85,200 ф. — кр
одъ 1. Јануара 1799. до конца
Марта 1811. изданогъ било е
свега 44,700 ф. кои по шка-
ли редуцирани износише у
правой — конвенциональной —
вредности . . . . . „ 29,819 „ 27 $\frac{3}{5}$ „
и тако излази горня сума одъ „ 115,019 „ 27 $\frac{3}{5}$ „

Но као годъ што смо кодъ клирик. фонда наве-
ли, тако намъ и овде примѣтити треба, дани ово ние
прави износакъ овогъ фонда; ерѣ они папирни новци,
кои су садъ у течай ставлѣни — место девалвирани
асигната, — *Einlösungsscheine* и *Anticipationscheine*
почели су на скоро после издаваня сбогъ растеня
дуга државногъ вредность свою губити, докъ ни-
су съ конвенционалне на бечку вредность снале,
тако, да напоследку и у овомъ фонду налазимо из-
мешане обе вредности, бечку и конвенционалну. У
конвенциональной вредности биле су старе обвезнице,

кое су пре 1799. издане, у бечкой вредности пакъ доцније, на кое су капитали или у девалвиранимъ већъ или у новимъ банкама изъ фонда узаймљени; ерѣ су место стари девалвирани банки Einlösungs- und Anticipationscheine у течай дошле, кое су истина съ почетка конвенционалну вредность имале; но као што е пре речено, мало по мало на бечку вредность спале.

Као у клирикалномъ, тако е и у овомъ фонду съ рачуномъ одъ 8. Юния 1852. една — конвенционална — вредность уведена. По рачуну томе износио е тада овај фондъ 441,774 ф. 42 $\frac{5}{10}$ кр. ср.

Садъ намъ валя изложити приходъ и расходъ, кои е овај фондъ за време одъ 1. Децембра 1790. до 1. Юния 1850 имао.

За ово време ушло е у овај фондъ:

1. Изъ архидиецезе карловачке
  - а. посмртина митрополита Мойсиа Путника . . . . . ср. 30,772 ф. 5 $\frac{15}{16}$ кр.
  - б. посмртина митр. Стеф. Стратимировића 181,352 ф. 31 $\frac{1}{4}$ кр. бечке вр. или . . . . . „ 72,541 „ — $\frac{1}{2}$ „
  - в. посмртина митрополита Стефана Станковића 75,000 ф. бечке вред. или . . . . . „ 30,000 „ — „
  - г. одъ интерк. прихода по смрти митрополита Путника „ 4,361 „ 7 „
2. Изъ диецезе арадске.
  - а. интеркаларногъ прихода „ 1,650 „ 28 $\frac{1}{4}$ „
  - б. овамо спадајућа пола посмртине еп. Павла Авакумовића . . . . . „ 9,430 „ 31 — „

3. Изъ дицезе бачке		
а. пола посмртине епископа		
Юана Юановића	ер.	6,579 ф. 56 $\frac{1}{2}$ кр.
б. пола посмртине епископа		
Гдеона Петровића	„	3,989 „ 5 „
в. пола посмртине епископа		
Г. Хранислава	„	15,687 „ 13 „
г. одъ интеркаларногъ прихода		
. . . . .	„	14,955 „ 33 „
4. Изъ дицезе будим.		
одъ интерк. приходъ свега		971 „ 14 „
5. Изъ вршачке дицезе		
а. одъ интеркаларногъ прихода		10,782 „ 11 „
б. пола посмртине еписк.		
Юсифа Шакабента	„	408 „ 50 $\frac{4}{10}$ „
6. Изъ Г. Карлов. дицезе		
а. пола посмртине епископа		
Генадия Димовића	„	2,901 „ 16 $\frac{1}{2}$ „
б. одъ интеркаларногъ прихода		
. . . . .	„	7,711 „ 22 $\frac{1}{2}$ „
7. Изъ пакрачке дицезе		
пола посмртине епископа		
Кирила Живковића	„	100 „ — „
8. Изъ темишв. дицезе		
а. одъ интерк. прихода	„	13,443 „ 9 „
б. пола посмртине епископа		
Софрония Кириловића	„	2,671 „ 8 $\frac{3}{8}$ „
в. пола посмртине епископа		
Стефана Авакумовића	„	8,949 „ 56 „

г. пола посмртина епископа Ма-
ксима Манойловића . . . . . ср. 1,022 ф. 22 кр.

За исто време т. е. одъ 1.
Децембра 1790. до 1. Юния 1850.
издано е изъ овогъ фонда на пла-
те, консистор. бележника и фиш-
кала, и на проч.

I. арадске дицезе . . . . . „ 4,549 „ — „

II. на будимску дицезу по
рачуну одъ 15. Марта 1847., кои
е положенъ за време одъ 1. Нов.
1845. до конца Окт. 1846. изда-
но е по вишемъ налогу на исплату
на будимску епископску резиден-
цию у княжиженогъ дуга, кою е е-
пископъ Дионисие Поповићъ ди-
цези поклонно . . . . . „ 1,435 „ — „

III. на горньо - карловачку ди-
цезу . . . . . „ 4,015 „ — „

IV. на пакрачку дицезу све-
га . . . . . „ 6,683 „ 45 „

По налогу краљ. мађ. намѣст.
Совѣта одъ 21. Юния 1814. Бр.
16,663 издано е одавде пакрач-
комъ епископу, Јосифу Путнику,
ради подизаня катедралне цркве
у Пакрацу, која е 1811. изгорела „ 1,200 „ — „

Остае намъ јошъ да изложи-
мо, колико е прихода и расхода
овај фондъ за време одъ 1. Нов.

1849. односно одъ 1. Юния 1850. до конца Октября 1863.*) имао.

Прихода е за то време у овај фондъ ушло:

1. изъ архидиецезе као остаткъ масе митрополита Ст. Станковића	а. в. 6,402 ф. — кр.
2. изъ арадске диецезе интеркаларногъ прихода	„ „ 1,296 „ 61 „
3. изъ бачке диецезе интеркаларногъ прихода	„ „ 14,702 „ 15 „
4. изъ будимске диецезе интеркаларногъ прихода	„ „ 476 „ 93 „
5. изъ вршачке диецезе интеркаларногъ прихода	„ „ 777 „ 84 „
6. изъ темишварске диецезе интеркаларногъ прихода	„ „ 1,400 „ 44 „
За ово време знаменито е увеличанъ расходъ овогъ фонда. Съ рѣшенѣмъ министерства просвете одъ 12. Мая 1853. $\frac{1811.7}{311.}$ укидаю се сингелиске таксе, и у име накнаде истогъ дае се годишнѣ, починаюћи одъ 1. Мая 1853. опредѣлена сума изъ овогъ фонда, и то Патриарху**)	„ „ 472 „ 50 „

*) У овомъ одсеку времена уведена е у новцу — 1. Нов. 1858. — место сребрне аустриска вредность, зато ћемо цео приходъ и расходъ у послѣднѣй изложити.

**) Накнада ова дае се само патр. Јосифу Раячићу ad personam. После смрти нѣгове престао е тај издатакъ изъ нар. фонда сасвимъ.

епископу арадскомъ	а. в.	420 ф. — кр.
„ будимскомъ	„ „	1260 „ — „
„ горньо - карловачкомъ „ „	„ „	1,575 „ — „
„ пакрачкомъ	„ „	1,365 „ — „
		<hr/>
долази дакле годишнѣ свега	„ „	5,092 „ 50 „

као новъ расходъ, кои имамо овде
у рачунъ узети.

У име ове накнаде издано в:
одъ 1. Мая 1853.

до конца Окт. 1860. патриарху Юсифу Раячићу	„ „	3,552 „ 75 „
--	-----	--------------

до конца Октобра 1863.

епископу арадскомъ	„ „	4,410 „ — „
„ будимскомъ	„ „	13,230 „ — „
„ горньо - карловачкомъ „ „	„ „	16,537 „ 50 „

до конца Априла 1863.

епископу пакрачкомъ	„ „	13,650 „ 50 „
-------------------------------	-----	---------------

Осимъ тога рѣшило е Нѣгово Величество, сада
владаюћи царъ и кралъ нашъ подъ 3. Марта т. г.
по смислу дворскогъ декрета кр. унгар. канцеларие
одъ 14. Марта 1863. Бр. 3,696., да се она помоћъ,
кою е досадъ вршачки епископъ пакрачкомъ и гор-
ньо-крловачкомъ, а темишварски горньо-карловачкомъ
и будимскомъ, плаћати имао, починюћи одъ 1. Нов.
1862. па до коначногъ уређеня епископски дотация
изъ неприкосновеногъ фонда у погодишњимъ ратама
свагда 1. Мая и 1. Новембра реченимъ епископима у
слѣдуюћимъ годишњимъ износима издае:

будимскомъ епископу	а. в.	1,261 ф. 68 кр.
пакрачкомъ „	„ „	497 „ 28 „

горньо-карловачкомъ епископу а. в. 819 ф. — кр.

свега дакле годишнѣ . . . . . „ „ 2,577 „ 96 „

У име тога издано е до конца Октобра 1863.

1. будимскомъ епископу за време одъ 1. Нов. 1862. до конца Окт. 1863. . . . . а. в. 1,261 „ 68 „

2. горньо-карловачкомъ епископу за време одъ 1. Нов. до конца Окт. 1863. . . . . „ „ 819 „ — „

3. пакрачкомъ епископу за време одъ 1. Нов. 1862. до конца Априла 1863. . . . . „ „ 248 „ 64 „

свега . . . . . „ „ 2,329 „ 32 „

У име плате конзисториялни фишкала и бележника издано е за време одъ 1. Октобра 1849. односно 1. Юния 1850. до конца Октобра 1863.

I. на арадску дицецу

(конзисториалномъ фишкалу и за кирию конзисториума в. варадскогъ) . . . . . а. в. 1,900 ф. 35 кр.

II. на будимску дицецу . . . . . „ „ 1,558 „ 20 „

III. на горньо-карловачку диец. „ „ 1,611 „ 50 „

IV. на пакрачку дицецу . . . . . „ „ 2,528 „ 76 „

Последнѣгъ Октобра 1863. износио е овај фондъ свега 749, 447 ф. 94 $\frac{2}{10}$ кр. и то:

I. у облигацијама:

6 ком. облиг. мађ. камаре свега одъ кои иде $2\frac{1}{2}$ $\frac{0}{10}$ камата; а. в. 31,098 ф. 52 кр.

6. 2 ком. облиг. одъ банке вараши Беча (Wiener Stadt-Banko) „ „ 23,000 „ — „
на кое такођеръ иде $2\frac{1}{2}$ $\frac{0}{10}$ камата;

в. 4 ком. извучени облиг. (ver-	
loste Staats-Schuldverschreibungen)	
одъ кои носе	
α. 2 ком. 5 0/0 камату одъ	
укупне главнице	30,870 „ — „
β. 1. ком 4 1/2 0/0 камате одъ	
главнице, коя износи	200 „ — „
γ. 1 ком. 3 1/2 0/0 камату одъ	
главнице, коя износи	2500 „ — „
г. 3 растеретнице, кое носе	
5 0/0 камату одъ свега главнице	85,207 „ 50 „
	<hr/>
свега	172,976 „ 2 „
2. у приватнимъ облигацияма	555,006 „ 85 „
II. у готовомъ новцу	21,465 „ 7 1/2 „
	<hr/>
укупно	749,447 „ 94 1/2 „

III. Закладе и поклади.

1. Штипенд. заклада Архиепископа М. Пушкика.

Одъ маньи фондова найстари е штипендиялни, кои е митрополитъ Путникъ у 45. точки тестамен-та свогъ одъ 6. Децембра 1789. осново.

Точка та гласи:

„45. Завѣштавамъ главницу одъ 6000 ф. т. е. шесть хиляда фор. на ученѣ сиромашне деце мое вероисповести, тако, да архиепископски асистенти исту подъ 5⁰/₁₀ камату издаю и изъ ове годишнѣ камате четирѣ сиромашна детета, коя за науке дара имаю, и коя ће Г. Г. асистенти изабрати, у школу даю.

Тако благодѣяние те деце траяће само 4 године, а по истеченю исти нека Г. Г. асистенти друга 4 детета изберу, и нѣма у ученю наука на руку иду, и ово мое расположенѣ одрже и испуне. Ако што по исплати мои гореспоменути завештаниа и прочи легата одъ едне половине мога иманя преостане, то хоѣу и съ овимъ нареѣуемъ, да се све то къ горенаведенной главници одъ 6000 ф., коя е на ученѣ деце опредѣлена, придода“ . . .

Доцние — после расправе посмртине Путникове — претекло е изъ половине, съ којомъ е онъ по § 18. Деклараторие одъ 16. Юлия 1779. расположио, преко 6,000 ф. юшъ 1,618 ф. 34 кр. ср. и то е по наред-

би нѣговой къ фонду овомъ додано. Тако е дакле митрополитъ Путникъ на тай фондъ управо оставио 7,618 ф. 34 кр.

Съ почетка е годишня штпендия 4 штпендисте износила по 100 ф. Године 1800., кадъ е капиталъ на 9,500 ф. нарасто, одустала е управа нар. фон. одъ наредбе, да штпендисте благодарѣние ово само 4 године уживаю. — После девалвацие спао е речени износъ штпендие на бечку вред., дакле на 40 ф. ср. кое е после само еданъ штпендиста уживао.

Године 1837. подигнутъ е годишњи износъ штпендие на 150 ф. бечке вр.; но и овай е само еданъ штпендиста уживо. Одъ године 1849. до 1863. уживали су благодарѣние у износу одъ 60 ф. ср. редовно по 4 штпендисте. При концу године 1863. било е станѣ тога фонда толико, да е износъ годишнѣ штпендие повишенъ на 100 ф. а. в.

По рачуну одъ 30. Октобра 1836. износио е тада овай фондъ свега: 14,263 ф. 99 $\frac{1}{10}$ кр. а. в. и то:

I. у облигацияма

1. у државной облигации
ц. кр. бечке камаре съ главницомъ одъ . . . . . 6000 ф. — кр.
на кое иде $2\frac{1}{2}$ $\frac{0}{10}$ камата

2. у приватнимъ облигацияма съ главницомъ одъ свега 7,625 „ — „
свега у обвезницама . . . . . 13,625 „ — „

II. у готовомъ . . . . . 638 „ 99 $\frac{1}{10}$ „

укупно . . . . . 14,263 „ 99 $\frac{1}{10}$ „

2. *Шшипендиялна заклада Пешра Божића,*
арадскогъ грађанина.

Овай фондъ осново е Петаръ Божићъ, грађанинъ арадски, съ тестаментомъ одъ 7. Аугуста 1799.

Односне точке гласе:

„Про 7. Завѣщаю изъ усердія моего къ народу моему Православнаго Греко-неунитскаго Изповѣданія Епархіи Арадскія на обученіе юности тогоже народа Осамъ Хиляда форинти, на слѣдующій начинъ:

а. Да его Ексецелленція Православный Греко-неунитскаго Закона Славено-Србскій Митрополитъ и Архиепископъ Карловачкій съ прочими Митрополи асістенты, по смерти моеї суму сію новаца изъ масе мое прииме, и подъ обичный интересъ съ довольно сигурностію издадутъ, и дѣло таковое, якоже подобаетъ, манипулируютъ.

б. Интересъ сей хощу, да по благоразсужденію пределовутыхъ Гдей Адміністраторовъ на содржаніе учащіяся юности нашего Греко-неунитскаго Благочестія Арадскія Епархіи тако употребляется, како бы ежегодно пятеро, то есть 5 поне добрыхъ талантовъ, трудолюбивыхъ и добраго поведенія, неменше же и во своемъ Благочестіи Греко-неунитскаго исповѣданія ревностныхъ дѣтей учиться могло, либо въ карловачкомъ нашемъ Гимназіумъ, либо во иныхъ Академіяхъ и Університетѣхъ, якоже предпомянутыя

Фундаціи Администратори взирающе на учащихся потребности, и народа моего ползу, уредити будутъ.

в. Хошу къ тому, да питомци мои, точію изъ Арадскія Епархіи нашего Греко - неунитскаго Исповѣданія будутъ, и всегда чрезъ Православнаго Греко - неунитскаго Благочестія, Карловачкой Митрополіи подручнаго Епископа Арадскаго и его Консісторіума верху помянутымъ Гдіямъ Администраторомъ предлагаются, того ради: зане они обстоятелства и качества юности Епархіи Арадскія наиболее вѣдѣютъ; отъ благорасужденія же Администраторовъ, якоже предрекохъ будетъ зависити, коемуждо питомцу количество иждивенія взирающе на окрестности мѣста и потребу его опредѣлити; нарочито какъ желимъ, да всегда деца одъ рода моего и лозы, первѣе паче чужихъ, въ сей фундаціи участници будутъ, въ Православномъ Благочестіи Греко - неунитскомъ пребывающе; и аще бы кой законъ свой измѣнио, то не взирающе на преимущество сродства отъ удѣлія сего абіе да исключитя.

г. прошу еще да сій фондусъ одъ 8000 ф. всегда подъ моимъ именемъ водитя, и съ инымъ фондусомъ не смѣситя.

д. Препоручаю и молю, да бы фондусъ сей всегда сохранѣнъ пребылъ, и точію плоды его по воли и намѣренію моему вышеизложеннымъ образомъ на содржаніе учащіяся юности токмо единыя Арадскія Греко - неунитскаго Благочестія Епархіи, а не на иную потребу быти. Въ случай же, аще съ временемъ чрезъ нынѣ мною негли предвидитя не-

могущая Злоклученія (отъ коихъ Промыслъ Божій потомки рода моего да сохранитъ) фондусъ сей на пользу Епархіи сея употребитися немогъ: да обратится той по благорасужденію православн. Греко-неунитскаго Славено-Србскаго Архіепіскопа съ Народными Асистенты и подручнаго ему Греко-неунитскаго Православнаго Епископа Арадскаго и ему подручнаго Консісторіума совѣту, паки во пользу единовѣрнаго рода моего, но и тогда сообразнѣ, елика возможна будутъ, мысли и намѣренію моему.

е. Сію мою волю мысль и намѣреніе, еже отъ Бога дарованаго и трудомъ моимъ снисканаго имѣнія на возстановленіе предпомянутымъ начиномъ фундаціи 8000 ф. дѣйствително и невозвратно даровати, толь твердо и непрѣменяемо быти хошу, да никто ни въ малѣйшемъ чемъ премѣнити можетъ.“

Съ почетка е било заиста 5 благодѣянаца, као што е основатель наредно, но веѣ у години 1805. налазимо само троицу, кои по 70 ф. годишнѣ уживаю.

Садъ пакъ има само два штипендисте, кои по 105 ф. а. в. годишнѣ уживаю.

Фондъ овай износи по рачуну одъ 31. Октоб. 1863. свега 11,269 62 $\frac{2}{10}$ кр.

I. У облигацияма:

1. у одной државной царске камаре бечке са главницомъ одъ 8,000 ф. — кр. на кою $2\frac{1}{2}$ $\frac{0}{10}$ камата иде

2. у 2 приватнимъ съ укупномъ главницомъ одъ . . . 2,600 „ — „

II. у готовомъ . . . . . 669 ф. 62 $\frac{2}{10}$ кр.

свега . . . . . 11,269 „ 62 $\frac{2}{10}$ „

3. *Фондъ митрополишкогъ благодѣяния
у Карловцима.*

Овай фондъ осново е іошъ за живота свогъ митрополитъ Стефанъ Стратимировиѣъ на издржаванъ сиромашни ученика, кои у Карловцима иду у школу. Шестъ година после избора за митрополита почо в онъ (год. 1797.) на ту цѣль садъ веѣу, садъ маню суму прилагати тако, да су прилози ти при концу Децембра 1801. године свега 10,347 ф. ср. износили.

Доцние су и други на овай фондъ прилагали, имено пакъ: Іоанъ Іоановиѣъ, Бекешъ, и Христифоръ Антониевиѣъ, Осечани, радъ свагдашнѣгъ издржаваня два сиромашна ѣака, укупно 1000 ф. ср.; год. 1803. Іоанъ Паликуѣвни 3000 ф. ср. подъ тимъ условиемъ, да онолико сиромашни ѣака, колико се одатле издржавати могу, самъ опредѣлюе; год. 1804. варошъ Сомборъ 1000. ф. ср. съ тимъ, да се издржаваю два сиромашна ѣака, кое она предложила буде; опетъ 1804. Іоанъ Паликуѣвни подъ горњимъ уветомъ 2,400 ф. ср. у одной унгарской облигации съ 5 $\frac{0}{10}$ кам.; 1805. Ђира Нециѣъ, становникъ Ст. Капъижки, 500. ф. ср.; 1805. Стефанъ Ђирковиѣъ, трговацъ у Триесту 1000 ф. ср.; 1806. Стефанъ Милиновиѣъ, Суботичанинъ 200 ф. ср.; Никола Іоановиѣъ, трговацъ у Мишкол-

пу 1000 ф. ср; 1813. легиро е овомъ фонду Алекса Коићъ, властелинъ у Фиреѣлазу 500 ф.; Геденъ Петровићъ Епископъ бачки приложио е године 1832. 2,000 ф. ср.

Осимъ тога су више нѣи крозъ више година манѣ суме периодично давали, самъ пакъ митрополит Стратимировићъ непрестано и то у већимъ износи-ма. Онъ е уобште велику позорностъ на ту свою задужбину обраћо. Ревново е и прилаго што му е више могуће било, само да се овај фондъ што већма умножи, да временомъ што више сиротинѣ у нѣму уточишта наћи може. Ту тежню видимо најживлѣ изражену у томъ, што за живота свога ние дао да се приходъ овогъ фонда на издржаванѣ благодѣянаца троши. Само изъ доодка они главница, кое су други осимъ нѣга на овај фондъ прилагали, издавао е онолико, съ колико су се могли издржавати они питомци, у обзиру коихъ су приложници сами себи задржали право предлаганя и опредѣленя благодѣянаца. Осимъ тога е онъ за живота 30 благодѣянаца изъ собственогъ прихода свога издржаво. Доцниѣ — после нѣгове смрти — су савъ смокъ за благодѣяниѣ манастири давали, тако, да опетъ ние ништа требало изъ фонда додавати. Съ почетка е съ благодѣяниемъ овимъ био скопчанъ „конвиктъ“ у кои су опредѣлену своту месечно плаћали.

Текъ у рачуну за 1842|3. налазимо први путъ, да се приходъ овогъ фонда на издржаванѣ благодѣянаца употреблюе, по наредби пок. патриарха Раячића. Но онъ е и число благодѣянаца на 60 подиго, и то на рачунъ свогъ собственогъ прихода.

Кадъ е Нѣгова Ексцеленция, Господинъ Епископъ Темишварски, Самуилъ Маширевиѣъ, управу сръбске патриаршиє у слѣдъ царске резолюциє одъ 2. Януара 1862. примио, подиго е онъ за школску годину 1862|3. число благодѣянаца на 80. Несреѣна пакъ и у лѣтопису Угарске съ црнимъ словима забележена гладна година 1863. дала е Господину Администратору поводъ, те е преко горнѣгъ числа юшъ 20 благодѣянаца примио. И тако се ове године у заводу овомъ 100 сиромашни ѣака сасвимъ безплатежно ране.

По рачуну одъ 31. Октобра 1863. износи оваѣ фондъ свега 62,218 ф. 24 $\frac{9}{10}$ кр. одъ кои е:

I. у државнимъ задужницама и то :		
1. у одной извученой	2,400 ф. —	кр.
2. у 1 маѣ. камеральной	292 „ 31	„
3. у 1 растеретници	1,176 „ —	„
II. у акцияма дунавскогъ паробродскогъ дружтва		
	1,050 „ —	„
III. у приватнимъ задужницама		
	55,326 „ 21	„
IV. у готовомъ		
	1,973 „ 72 $\frac{9}{10}$	„
Свега	<u>62,218 „ 24 $\frac{9}{10}$</u>	„

4. *Покладъ сремски манастира одъ год.*

1793. и 1799.

Ово е накнада кою е вис. ераръ дао манастирима сремскимъ за златне и сребрне црквене утвари, кое су ови на позивъ митрополита Стефана Стратимировића, кадъ е држава сбогъ францускогъ рата у великой нужди била, посљедной уступили.

Уступљна и — 23. Мая преко кр. унгарскогъ нам. Совѣта предана (одъ сремски манастира) маса износила е 313 бечки марки и $6\frac{1}{2}$ лота чистогъ сребра (1 бечка марка чини 16 лотова), и 5 бечки марки и $2\frac{5}{19}$ лота чиста злата. За едну бечку марку чиста злата давала е државна благајница у накнаду 380 ф., а за толико сребра 24 ф. 30 кр. ср. у државнимъ задужницама. Осимъ тога добио е сваки одъ прорачунѣне по споменутой оцѣни вредности злата или сребра $\frac{4}{100}$ одъ стотине у ефективномъ новцу на даръ. Накнада, кою су сремски манастири добили, износила е свега 9,661 ф. 50 кр., и то, за сребро 7675 ф. 51 кр., за злато 1,985 ф. 59 кр. ср., којима су, да би се намирила округла сума, манастири додали јошъ 3 ф. и 10 кр. тако, да е сума накнаде износила 9,665 ф. ср., која е съ едномъ државномъ задужницомъ одъ 1. Юния 1793. намирена. Осимъ те задужнице съ којомъ е $4\frac{1}{2}\frac{0}{100}$ камата одъ односне суме обећана, добили су манастири у име награде у $\frac{4}{100}$ постотномъ износу одъ горњи 9665 ф. 386 ф. 36 кр. у готовомъ — сребрномъ — новцу.

По количини сребра односно злата, кою в сваки поедини манастирѣ дао, спада одъ речене накнаде одъ 9,665 ф.

1.	На ман. Беочинъ . . .	ср.	912 ф. 47	кр.
2.	„ „ Раковацъ . . .	„	303 „ 13	„
3.	„ „ Опово . . .	„	1,390 „ 20	„
4.	„ „ Язакъ . . .	„	550 „ 6	„
5.	„ „ Ремету . . .	„	999 „ 6	„
6.	„ „ Бешеново . . .	„	696 „ 10	„
7.	„ „ Врдникъ . . .	„	1,151 „ 2	„
8.	„ „ Шишатовацъ . . .	„	2,183 „ 22	„
9.	„ „ Крушедолъ . . .	„	944 „ 58 $\frac{3}{4}$	„
10.	„ „ Кувешдинъ . . .	„	282 „ 32 $\frac{3}{4}$	„
11.	„ „ Фенекъ . . .	„	251 „ 22 $\frac{3}{4}$	„

Године 1799. изиђе на ново одъ државе позивъ да, ко има сребрно или златно посуђе, таково царской ковници (новаца) у Бечу уступи узъ накнаду у државной задужници уписане односне вредности по горњој мери — са $4\frac{1}{2}\%$ год. каматомъ поредъ награде одъ 4 на сто одъ пронађене вредности уступљногъ сребра или злата.

Гдикои манастири су и садъ нешто сребра уступили, но укупна вредностъ уступљне масе износила е по мерилу 380 ф. ср. одъ 1 марке чиста злата, а 24 ф. 30 кр. одъ 1 марке чиста сребра, свега само 1,685 ф. ср., која сума е са државномъ задужницомъ одъ 5. Септембра 1799. намирена и одъ кое е спадало

1.	на ман. Язакъ . . .	ср.	81 ф. 40 кр.
2.	„ „ Врдникъ . . .	„	407 „ 50 „

3. на ман. Крушедолъ	313 ф. 40 кр.
4. „ „ Фенекъ	881 „ 50 „
кадъ се сума одъ	1,685 „ — „
дода къ онима	9,665 „ — „
кое су манастири за сребро и злато 1793. добили, из- лази, да су оставе ове у по- станку свомъ износили свега	11,350 „ — „

До год. 1840. примами су одъ ови главница дотич-
ни манастири камату. Одъ тогъ времена додавана е
ова къ главници.

Депозитъ тай износи садъ по рачуну одъ 31.
Октобра 1863. 14,086 ф. 49 $\frac{9}{10}$ кр. ср., одъ коихъ е у
двема извученимъ државнимъ задужницама са $4\frac{1}{2}$
 $\frac{0}{10}$ каматомъ осигурано . . . . . 11,350 ф. — кр
у приватнимъ задужницама . . . . . 2,200 „ — „
„ готовомъ новцу . . . . . 536 „ 49 $\frac{9}{10}$ „

14,086 „ 49 $\frac{9}{10}$ „

5. Фондъ Архимандрита Раиѣа.

Овай фондъ основанъ е изъ посмртине архи-
мандрита ковильскогъ, Юана Раиѣа, кои е 23. Де-
цембра у манастиру Ковилю умро.

Кадъ е съ посмртиномъ по тестаменту нѣговомъ
разположено, претекло е изъ нѣ 972 ф. 12 $\frac{1}{2}$ кр.
бечке вр., кою суму е митрополитъ Стефанъ Стра-
тимировиѣъ приложивши истой 355 ф. 34 кр. б. вр.
опредѣлио на ту цѣль, да се Архимандриту Раиѣу
споменикъ у манастиру Ковилю подигне.

По рачуну одъ 31. Октобра 1863. износи овај фондъ свега 1,127 ф. 21 $\frac{9}{10}$ кр. одъ кои е

I. у приватнимъ облигацијама	968 ф. 30 кр.
II. у готовомъ новцу	158 „ 91 $\frac{9}{10}$ „
свега	<u>1,127 „ 21 $\frac{9}{10}$ „</u>

6. *Покладъ манасхира и цркве сремски одъ 1810.*

Подъ 19. Децембра 1809. изда царъ Францъ I. патентъ, у комъ одъ свои поданика само привремени уступакъ — „*Verzichtleistung*“ — оногъ сребрногъ посуџа, „когъ се лако лишавати могу“, иште.

За уступљне ствари обећана би накнада за 1 марку чиста сребра 23 ф. 36. кр., за марку чиста злата 359 ф. 30 кр.

Осимъ 138 фунти и $5\frac{3}{4}$ лота сребра, кое су сремске цркве и манастири држави коначно поклониле, износила е по горњой такси вредностъ сребра и злата, кое су исте за државне задужнице уступиле 2,384 ф. 54 кр. ср.

Одъ ове своте спада на манастире 1876 ф. 58 кр. на карловачке 3 цркве 256 ф. 54 кр.; на вуковарску 158 ф. 40 кр.; на митровачку 92 ф. 22 кр.

У накнаду вредности целе уступљне масе сребра тога дала е државна благајница 20 унгарски камерални задужница сврху укупногъ капитала одъ 2,384 ф. 54 кр. ср. поредъ годишнѣ 3 $\frac{0}{10}$ камате.

Све ове задужнице предали су односни повери-тели митрополиту Стратимировиѣу, да съ њима и съ

приходомъ нѣкимъ на благо цркве по своемъ уви-
дѣню расположенъ учини.

По рачуну одъ последнѣгъ Октября 1863. изно-
си овай фондъ свега 5,123 ф. 69 $\frac{3}{10}$ кр. одъ кои е

I. у 20 унгар. камер. обвез-
ницама . . . . . 2,384 ф. 54 кр.

II. у приватнимъ задужни-
цама свега . . . . . 2,600 „ — „

III. у готовомъ новцу . . . . . 139 „ 15 $\frac{3}{10}$ „

свега . . . . . 5,123 „ 69 $\frac{3}{10}$ „

7. Фондъ за зиданѣ митрополишске резиденције.

Овай фондъ осново е митрополитъ Стратими-
ровиѣ. После смрти нѣгове нашо е одборъ, кои е
посмртину нѣгову и односно фондъ инштруктъ ми-
трополие инвентиро, у сандуку едномъ, у комъ е нов-
це држао, слѣдуюѣи записникъ:

„Находящїися отъ страны сѣверния у сей моей
каси новцы у суми равно 30,000 ф. б. в. т. е. три-
десетъ хиляда форінтовъ б. в. отдавна собираются
и отъ мене опредѣлени суть за зданіе новия резі-
денціи, еже и по смрти моей да на то опредѣлено
будеть, желаю. Знам. Въ Карловцѣ, дне 30. Януа-
ра 1822.

Къ сей суми . . . . . 30,000 ф.

приспѣло е и придано . . . . . 10,000 „

и тако сума на тойже оста у свему . . . . . 40,000 „

Знаменано 27. Априліа 1827.

Дне 28. Януаріа 1832. додадохъ еще 3,000 ф.
и тако у свему будетъ 43,000 „

Дне 28. Януаріа 1832. додадохъ еще 2,000 „

б. в. 45,000 „

Дне 3. Септембра 1833. намирихъ
у суми б. в. петдесетъ хиляда бечке
вредности 50,000 „

Стефанъ отъ Стратимировиѣхъ. с. р.“

Прву своту одъ 30,000 намено е онъ, као што
се изъ друге неке бележке нѣгове види, іошъ съ под-
писомъ одъ 25. Априлия 1817. на зиданѣ резиден-
ције, „како что самъ“ вели „отъ времена на время
и дужанъ быо резиденцію обнавляти.“

По свршеной расправи масе нѣгове предана е
ова сума одъ 50,000 ф. беч. вред. или 20,000 ф. ср.
управи нар. фонда и садъ е по рачуну одъ 31. Ок-
тобра 1863. нарастла на 73,523 ф. 36 ⁵/₁₀ а. в., одъ
коихъ е

I. у приватнимъ задужницама 72,640 ф, — кр.

II. у готовомъ . . . . . 882 „ 86 ⁵/₁₀ „

8. *Покладъ фунда инштрукта арадске дицезе.*

Овай е основанъ изъ посмртине епископа арад-
скогъ Павла Авакумовиѣа, у накнаду за црквено ар-
хиерейско одѣяние, кое е онъ за време управляя
съ арадскомъ дицезомъ употребляюѣи га као е-
пископъ сасвимъ похабо, — и за епископско здание
„С. Симеонъ“, кое е такоѣеръ за време нѣгово са-
свимъ опало.

На ту цѣль изваѣено е по учинѣной — 28. Апри-

ла 1824. — погодби између наследника и другиучестника посмртине те за овај фондъ 16,000 ф. бечке вредности.

Приходъ ове своте, која е доцније ушлођена, употребљаванъ е свагда изключимо на допуненъ и оправлянъ фунда инштрукта епископата арадскогъ. По рачуну одъ 31. Октобра 1863. износи овај фондъ свега 7,303 ф. 34 $\frac{1}{10}$ кр. одъ кои е:

1. у растетницама	1,176 ф. —	кр.
2. у приватнимъ задужницама	5,985 „ —	„
3. у готовомъ	142 „ 34 $\frac{1}{10}$ „	„
свега	7,303 „ 34 $\frac{1}{10}$ „	„

9. *Зелићевъ шшиц. фондъ.*

Герасимъ Зелићъ, архимандритъ манастира Крупе у Далмацији, и Генерални Викаръ Далмацие и Боке которске, кои е изъ политичногъ узрока најпре у Бечу па онда у Будиму интерниранъ био, и овде 1828. умро, заветово е у заводномъ писму одъ 8. Марта 1825. за младе сиромашне Далматинце, кои се за свештенички чинъ изобразити желе, 6,000 ф. ср. Писмо заводно гласи:

„Во имя пресвятыя, единосущныя и нераздѣлимыя Троицы, Отца, и Сына и Святаго Духа, аминь.

Будући како за мога живота есамъ уздржавао вѣрность Богу, Закону, Царю, и моме миломе Отечеству, тако и при смерти, и во вѣчности вѣрный рабъ быти и заостати желимъ, зато одредьуемъ о моемъ маломъ Богомъ даномъ имѣнію слѣдующую фундацію, и убо:

Что се православнаго Греко-неунітскаго восточнаго вѣроисповѣданія мога тиче, за кое самъ я живію, страдаю, и за кое и дань данашній желимъ умрети, и іошъ выше страдати, за мою православну Греко-неунітску вѣру, Законъ и мое незаборавлѣно до гроба мило Отечество, зато хоѹ, да се изъ мога Отечества младиѣи мое вѣре Греко-неунітскаго Закона, за будуще Священнике у Двору Ёго Ексцелленціи, Господина Архі-Епископа и Митрополита Карловачкаго, Стефана отъ Стратимировичъ, садашнѣгъ, и наслѣдника нѣговы, отъ садъ вѣчно у Православной восточной Греко-неунітской вѣры и Закону и Богословскомъ ученію воспитавая, и тако у Богословіи обучени и просвѣщени да се у мило мое Отечество у Далмацію поврате, и Сонародникомъ моимъ, за коихъ сердце и душа моя дань и ношъ бди, и среѹу сваку имъ жели, многополезни и Богопочитаеми Стада Хрїстова Пастыри постану. А да да бы я такове младиѣе на богохвално намѣреніе ово могао привести, и моей неумираемой жельи задоволено учинити, идемъ имъ у помоѹ

И фундацію заводимъ отъ шесть хиляда форінтій у сребру, то есть 6,000 фл. Конвенціоналногъ новца. Ове новце шалѣмъ я у самы цванцігеры, сваку форінту у три цванцігера сребра узимаюѣи, кои износе равно предречену сумму шесть хиляда форінти по три цванцігера сребра у одну форінту рачунаюѣи. А да се ова овако сігурна фундація никада умалити не бы могла, уреѹемъ, да Ёго Ексцелленція садашній Архі-Епископъ и Митрополитъ заедно съ Наслѣд-

ницы нѣговы благочестивыми Восточныя Церкви, предреченну сумму новаца, аки Богу въ Троицѣ завѣщаный Аманетъ, на найсігурніе мѣсто подѣ Интересъ даду, и самый Интересъ не у другомъ новцу него у цванцігеры у сребру пріймаю.

Ова фундація отъ шесть тысячъ форінтій сребра у самомъ цванцігеру, доносиѣ на годину три стотине шестдесетъ форінтій у цванцігеры Интересса, отъ овогъ годишнѣгъ прихода некъ Его Ексцелленція Господинъ Архі-Епископъ Карловачкій, и свиредомъ законни Наслѣдницы нѣгови, толико младиѣа изъ любезнѣйшегъ премилогъ Отчества могъ Далмаціе прійме, или, ако сами дошли небы, нека ихъ позову, колико се по обстоятелствамъ времени и фундаціоналны прихода подробно и безъ нужде придержавати узмогутъ. Овымъ младиѣемъ и путный трошакъ отъ Далмаціе до Карловца, изъ фундаціоналны прихода нека се пошлѣ. Овде и то додаемъ, да во обще свако дѣте за таковаго питомца не буде пріймѣлно, но онаково само, кое се за Священника буде преуготовлявати, и то да буду сынови Священически, либо ине честне фаміліе, а особито отъ фаміліе и рода обоега пола Зелиѣа Архімандрита, кое достаточными свидѣтелствами како о честности и быстроты разума, тако и доброты, и скромномъ благонравномъ поведѣнію моралномъ, отъ Настоятелей Греко-неунітскихъ Монастырей, или Священства мѣстнаго препоручено Архі-Епископу будетъ. Такова примѣрна и благонадеждна дѣца, благодѣяніе Фундаціе мое да уживаю дотле, докле у наукама и примѣрномъ живота поведе-

нію отлична заостану, а акобы кой показаосе лѣнивѣ
небрежливѣ, и у наукама не прилѣжанѣ, или ако бы
правила школска и морална усудиосе преступити, он-
да таковѣй абіе изъ благодѣянїя мога да се извер-
гне, и на мѣсто нѣгово други благонадеждни питомцы
да се позову и прїйме. У случаю обаче, (кое Богъ все-
силный да сохрани) ако бы Народъ моего Греко-не-
унїтскаго Закона у Далмаціи съ временемъ иное вѣ-
роисповѣданіе прїймію, то хоѣу и уредьуемъ, да онда
годишній приходъ отъ предречене мое у 6,000 фл. то
есть: шесть тысящъ флореновъ у самы цванцігеры
состоящесея фундаціе на друге Православногъ Греко-
неунїтскогъ вѣроисповѣданїя мога, у Богословіи уча-
щесея младиѣе обратитесе има, были они отъ коего
нибудъ предѣла.

За вѣчито обезбедіе ове фундаціе мое, желимъ и
уредьуемъ, да се она отъ Ёго Ексцелленціе Господи-
на Архі-Епископа и Митрополита Карловачкогъ, и
благочестивы Наслѣдника нѣговы, заедно со Всевы-
сочайше наименованы Ассістенты, кои и друге фун-
даціе народне сохранияваю, управля и сохраниява тако,
какогодъ и друге овой подобне фундаціе, штосе со-
хранияваю и управляю, а рачуна никому да не предае
но со оными ГГ. Епископами и народными Ассістен-
ты да сноси, съ коими и друга дѣла Іерархіе и народ-
на совершава. Будуѣи обаче да Клерікальный фондусъ
у Карловцы давно іощъ заведенъ естъ, то и садъ и за
сва будуща времена уредьуемъ, да се фундаціа моя
нарече Зеличева, а тако и питомцы, и да се съ-
тимъ Клерікальнымъ Фондусомъ никада непомѣша, не-

го особито да се управля и води, и да Питомцы Фундаціе Зеличеве изъ Далмаціе, или по случаю изъ другихъ Предѣловъ, они, кои се буду за чинъ Священнической приуготовляли, приходе уживаю.

Ако бы каждоу благочестивый Карловачкій Архі-Епископъ со своими Ассистенты за добро нашао, да се ова моя Фундація у Далмацію пренесе, и тамо за болъ благо установи, то желимъ и даемъ имъ власть, да могу по благоразумію своему тако и учинити. Обаче уредуемъ, да и тогда Фундація ова отъ управления Архі-Епископа Карловачкаго и Наслѣдниковъ Его зависитъ, и Ему рачуни во свое время подносими да буду вѣчно.

А да бы Питомцы Фундаціе мое управо знали, да я само изъ едне къ Православной вѣры моей ревности, и Пресвятѣй Троицѣ, коя ме е у правосердечію моемъ тако укрѣпила и сачувала, у равнолѣпной понизности, сва ова установію, устроію, и отъ саме мое болести ущеѣиваюѣи за просвѣщеніе мога Отечества уредію всамъ, желимъ да Портре мое у отличной клети постависе и сачувасе, а притомъ да Питомцемъ моимъ сваке полъ године представисе на видѣніе, и да имъ се увѣщаніе да, да у святой Православной вѣры и Греко-неунітскомъ вѣроисповѣданію овако крѣпцы и постоянни и непоколебими остану, као што самъ я грѣшный у моме лютомъ гоненію, и страданію терпію до данасъ башъ кадъ ово пишемъ, и Богу помоществующу ми до послѣднѣгъ издыханія мога заостану, у нѣдри мое Православне святе восточне матере церкви.

ядет Свима, кои благодарняне мое съ благодарностию не мени, но Богу и Православной вѣры хрістіанскої уживали буду, благодать и даръ отъ всевышняго Бога желимъ и за Хрістово име молимъ и совѣтуемъ ихъ, да прави раби Богу, Отечеству, и своме Закону истинни Пастыри, Царю Францу и Наслѣдникомъ нѣговымъ вѣрнѣйшій Поданницы пребуду; а кои бы ово преступили, нека имъ Богъ всеблагій, на кога я всю надежду мою возлажемъ, и по чіемъ мановенію завѣщаніе ово творимъ, по дѣломъ ніовымъ наплати.

Овако дѣлахъ и уредихъ по мановенію Божію, у Будиму дне 8го Марта, день сирѣчь недельный на Святаго Теофулакта Епископа Нікомидійскаго, 1825. года.

(М. П.) Герасимъ Зеличь с. р. Архіандритъ Монастыря Крупе, и бывший Вікаріо Генерале въ Далмаціи и Боки Которской.“

Доцние е горной суми додао іошъ 2,100 ф. ср. И тако е фондъ овай одма съ почетка 8,100 ф. ср. износио. Управу фонда воверава митрополиту и ассистентима, а право опредѣлити и бирати штпендисте, самомъ митрополиту.

Благодѣяние ступило е одма год. 1826. у животь съ изборомъ 3 штпендисте, кои су по 70 ф. ср. годишнѣ уживали. Слѣдеће године — 1827. — било е петъ, године 1837. пакъ седамъ штпендиста.

Доцние е число штпендиста спадало. Одъ год. 1853. има ихъ свагда 3. Те исте године подигнутъ е износъ штпендие са 70 ф. на 100 ф. ср. У овай величини постои и данасъ.

По рачуну одъ 30. Октября 1863. износио е тада овай фондъ 19,029 ф. 57 ⁵/₁₀ кр. а. вр. Одъ ови е било

I. у обвезницама и то	
1. државнимъ (растеретницама)	
са 5 ⁰ / ₁₀ каматомъ свега	7,665 ф. — кр.
2. у приватнимъ са 6 ⁰ / ₁₀ кама- томъ свега	10,500 „ — „
II. у готовомъ	864 „ 57 ⁵ / ₁₀ „
свега	<u>19,029 „ 57 ⁵/₁₀ „</u>

10. Фондъ митрополиша Јосифа Раячића

радъ подизаня семинарие за православне Романе.

Овай фондъ осново е покойни Патриархъ Јосифъ Раячићъ као епископъ вршачки год. 1841. положивши на ту цѣль 1,339 ф. 24 кр. бечке вредности, која му е сума по привилегијама србскимъ припала изъ посмртине едногъ пароха у својој диоцези, кои е безъ деце и ближегъ рода умро.

По рачуну одъ 31. Октября 1863. износи овай фондъ 1,484 ф. 91 ⁸/₁₀ кр. а. в. одъ кои е

I. у одной приватной задужници	1,050 ф. — кр.
II. у готовомъ новцу	434 „ 91 ⁸ / ₁₀ „
свега	<u>1,484 „ 91 ⁸/₁₀ „</u>

11. Фондъ Савве Текелие.

Закладница, съ коіомъ се овомъ фонду полагае основъ, гласи у сръбскомъ преводу (оригиналъ е латински):

„Сава Текели, кавалеръ златни надпетица и краль. Советникъ, докторъ свию права и више плем. жупанія присѣдатель, узимаюћи у разсуду, колико е превишнѣмъ престолу и отечеству за тимъ стало, да има изображене войнике, просвећено свештенство и добре граѓане, то пакъ да се безъ изображеня постићи неможе, свако увиђа: и почемъ између граѓана државе знамениту часть сачинява сръбски народъ православне вероисповести, кои досадъ ни у каквомъ явномъ заводу ние могао участвовати; зато, да би се и ова часть народа изобразити могла, оснивамъ изъ мое стечевине слѣдећи заводъ:

1во Главницу одъ 100,000 ф. ср. три двадесатака на одну форинту, а ови двадесеть на одну марку чиста сребра рачунаюћи, састоећу се у обвезницама, мене као поверителя, а синоваца мои: Пере и Ђорђа Текели, као дужника тичућимъ се, кое су на добру мое фамилие укнѣжене, и коихъ самъ подлиникъ по гласу преписа одъ архиепископа карловачкотъ и митрополита изданогъ, и вис. канцеларіи понизно преданогъ, на вечну и непроменљиву сохрану у сръбско-народни фондъ предао, опредѣлюемъ на слѣдеће цѣли:

2. Одъ камате предпоменутогъ капитала одъ

100,000 ф. ср. задржавамъ сваке године подпуни 4,000 ф. ср. за себе докъ самъ живъ, проче 2,000 ф. ср. одъ годишнѣ 6 $\frac{0}{10}$ - тне камате хоѹу да се употребе на изображенѣ четирихъ питомца, кое самъ у бечкой военной академии веѣхъ наместию, и кои се тамо и у будуѣе наместити имаю. Кадъ пакъ маѣарска академия „Ludoviseum“ у животъ ступи, и у нѣой се младежь изображавати почне, онда ѣе се половина питомца заедно съ припадаюѹомъ половиномъ камате ради издржаваня нѣиовогъ Лудовицеуму уступити, но само съ томъ особитомъ каутеломъ, ако питомци Лудовицеума тако исто као годъ и они у бечкой академии при поступаню — promotio — и прочимъ отличияма буду узимани у призрение, иначе се само у бечкой академии имаю изображавати.

3. Почемъ самъ радъ, да се дѣйство ове мое спасоносне намере течаемъ времена све веѣма распростре, и све више нѣима на ползу буде, тога ради, поредъ расположеня у обзирю изображеня четирихъ питомца, кое ѣе се доле уредити, у смотрению предтчуѣе камате одъ 4,000 ф. ср. нареѹуемъ, да се ова одъ дана смрти мое како одъ времена на време утеруе, тако и сваки путъ безъ отлаганя на лихву издае, и одъ издавогъ новца камата опетъ ко главници додае, па на ново неотложно уплоди, и то крозь 50 година непрекидно продужи, тако, да по истечению последнѣи чрезъ тако непрекидно додаванѣ камате ко главници, и ново издаванѣ, првобитна заводна главница на еданъ миллионъ и сто хиляда форинти нарасте. Извршенѣ пакъ ове мое намѣ-

ре, као и управу и храненѣ главнице за вѣчита времена оставлямъ, поверавамъ и препоручуемъ Архиепископу и Митрополиту карловачкомъ и асистентима народногъ фонда, кои ће о томъ точне рачуне водити, вишемъ месту подносити, и сваке године јавно обзнанити дужни бити.

4. Кадъ заводни капиталъ на еданъ милионъ и 100,000 ф. нарасте, има се една часть, која са 100,000 ф. преко едногъ милиона пређе, опетъ тако руковати, да по начину, кои е у предидућой точки описанъ, до другогъ милиона нарасте, одъ когъ новогъ милиона ће се камата, у колико ова ради умноженя питомца у военимъ академияма не буде потребна, ће се Митрополитъ о чему усмотреню постоећи потреба народа предходно саслушати, употребити на изображенѣ младежи речене народности. Камата пакъ одъ првогъ милиона, која ће шестдесетъ хиљада форинти сачинявати, нека се на три части подели, одъ коихъ одну трећину одъ двадесетъ хиљада фор. ср. опредѣлюемъ на то, да се у бечкой военной Жени-Академии такозваномъ „Кадетенштифтъ“ питомци, кои ће се изъ србскогъ православногъ народа бирати, воспитаю, тако, да одъ ови 20,000 ф. пола, или 10,000 ф. ср. гореименованой бечкой военной академии за приманѣ 20 или више питомца, а друга половина или други 10,000 ф. пештанской военной академии — Лудовицеуму — такођеръ за воспитанѣ 20 младића припадне, но увекъ съ тимъ нарочитимъ предохраненѣмъ, да, ако питомци Лудовицеума не буду уживали еднака благодѣяния и преимуѣства са бечкимъ онда и ова сума, која е за Лудовицеумъ опредѣлена,

припадне бечкой военной академии ради издржаваня дальи 20, или колико узможе бити, питомца.

5. Пошто е пакъ намера моя, да примлѣни у академию питомци родительима своима, кои обично понайвише изъ воене плате живе, више ни на каквомъ терету не буду, зато, ради намирена путногъ трошка питомца, кои у академию полазе, и за набавленѣ нове одеѣе — *Squirring* — они, кои изъ завода излазе, додаемъ, осимъ споменуте главнице одъ 100,000 фор., новъ капиталъ одъ 9000 ф. ср., кои е на добрама Графа Франца Палфи укнѣженъ, као што обвезнице, кое су в. канцеларии у подлинику преда-не, и одъ ове реченой академии припослане, показую. Камата одъ ове главнице нарасте за петъ година, крозъ кое ће се питомци у академии бавити, кадъ се сваке по године покупи, и непрестано подъ камату изда, на 2,000 ф., коя ће сума за путни трошакъ и одеѣу довольна бити, тако, да се за свакогъ у академию долазећегъ на путни трошакъ 50 ф. ср. изда, а съ прочимъ оно, што имъ е на оправу, но не сѣйну, нужно, набави. Ако пакъ што претече, то ће се као новъ капиталъ уплођавати, докъ се изъ ови остатѣка толики капиталъ не састави, да интересъ одъ нѣга за изображенѣ петогъ питомца доволянъ буде, што ће се крозъ 50 година продужити, докъ сирѣчь интересъ капитала одъ 100,000 ф. на еданъ милионъ не нарасте, съ коимъ ће се и ово снабдѣнѣ*) соединити.

*) — „provisio“ — овде разумева горњи 9,000 ф.

6. Почемъ е опредѣлена цѣль овогъ завода, да се употреби на изображенъ само они питомца, кои су србске народности, и православне вѣре, то у обзиру избора ньовогъ слѣдећи редъ прописуемъ: да најпре они, кои порекломъ одъ мужки глава мое фамилие произиђу, у колико у обзиру вероисповести способни буду, уживаю ово благодѣяние. Овима нека слѣдую синови офицера одъ преднаведене народности и вероисповести, и то, докъ се само 4 питомца узмогу у академии изображавати, дотле изъ прирѣнїя тога, што граничарски полкови мораю непрестано за безбедность државе бдити, и што су скоро у непрестаномъ рату съ Турцима, желимъ, да се они у особито призрение узму, и да би сваки полкъ благодѣяние мое уживати мого, разделяемъ границу на 4 провинцие: на унгарску, славонску, хорватску и односно далматинску. За унгарску постои по момъ наименованю еданъ изъ полка србско-банатскогъ, за славонску еданъ изъ варадинскогъ, за хорватску еданъ изъ првогъ баналногъ, за страну Далмацїе еданъ изъ слуньскогъ полка. При другомъ наименованю узеће се изъ шайкашкогъ, бродскогъ, другогъ баналногъ и оточкогъ полка. У трећемъ реду слѣдоваће: изъ немачко-банатскогъ, градишканскогъ, ђурђевачкогъ и огулинскогъ полка. У четвртомъ реду: изъ влашко-банатскогъ, крижевачкогъ, варадинскогъ, и личкогъ полка. На кадъ сваки граничарски полкъ буде участникъ овогъ благодѣяния, онда ће изнова почети изборъ србско-банатскогъ полка, и тако далъ, увекъ съ призрениемъ на способность у смо-

тренио честоименоване народности и вероисповести. Кадъ моя фундація на милионъ и сто хиляду ф. на-
сте, онда ће моћи не само граничарски полкови, но и
други, шта више не само войничка, но и грађанска
деца за овај заводъ способна бити, ако само буду
имала нуждна свойства, у комъ случаю и деца изъ
женске гране Текелине лозе преимућство имаю.

7. Одъ питомаца ишту се ова свойства:
- а. да су недвойбено одъ родителя србске народно-
дности рођена;
  - б. да знаду материнскимъ славенскимъ езикомъ
говорити и у нѣму съ кирилицомъ писати.
  - в. да су у вероисповести добро поучени и са сведоч-
бомъ катихизираюћегъ пароха снабдѣвени;
  - г. тако исто да знаду и немачки езикъ, и да у-
му у истомъ и писати;
  - д. а кои у Лудвицеумъ желе, да знаду и мађарски;
  - е. да дотле, докъ се могу само четворица у ака-
демии изображавати, немаю манѣ одъ четрнаестъ,
нити више одъ петнаестъ година, ванъ ако за садъ
нѣгово Височество, велики войвода Јованъ, као най-
виши надзиратель академие, допусти; а кадъ трећа
часть лихве на 20,000 ф. ср. нарасте, онда ће моћи
и млађа деца, но не исподъ 12 година у академию
ступити;
  - ж. да буду здравогъ тѣлесногъ састава;
  - з. али ће свагда предпоставлѣна бити она сиро-
чадъ, коихъ њ отацъ за краля и државу у рату пао,
а за нѣима синови отцева, кои су съ многимъ децомъ
обтерећени.

8. Кадъ главница до еднотъ милиона и сто хиляда форинти нарасте, умножиће се и число благодѣянаца. Овима ће ради наставляня у вери и славенскомъ езикѣ требати катихета, кои ће моћи уедно испуњавати дужностъ и званѣ учителя славенскогъ езика у свеучилишту бечкомъ. Овај ће се, ако не оснуемъ за нѣга посебни заводъ, ире свега дотирати са честоспоменутомъ каматомъ одъ главнице 20,000 ф. ср., коя 1,200 ф. ср. износи. Нѣга ће архиепископъ карловачки съ призрениемъ на народность и моралность наименовати, а местни управитель академие настояће, да дужностъ свою точно испуњава, и, ако дужности не буде одговаро, опоменуће га, а ако се не поправи, искаће, да га архиепископъ уклони, и другогъ наименоуе.

9. Право пакъ предлаганя благодѣянаца за сва празна места у обема академиама даемъ ономъ, кои е речене народности и верозакона, и у активномъ највећемъ рангу у войски, коме ће се и прошения ради приманя у ово благодѣяние годину дана пре него што дотични изъ академие изступе, поднети, да би тако то право предлаганя имаюћи младиће изъ полкова, кои на редъ долазе, познати, а ови, ако нужна свойства немаю, такова за годину дана себи набавити могли. Полкови ће пакъ приложити прошеню сведочбе о успѣху и владаню — *Conduitsliste* —, по коихъ каквоћи предлагатель съ митрополитомъ, као кураторомъ завода, буде у споразумленѣ ставити се, дотичногъ наименовати, и истоме као и дворскомъ военномъ савету и дотичномъ полку наименованѣ то на званѣ дати.

10. Другу трећину камате, коју ће еданъ миллионъ донети, опредѣлюемъ на изображенъ и издржаванъ клира православне источне цркве (почемъ самъ у Араду осново фондъ за свештенике, кои у цркви мое породице служе, и кое љу я самъ, или 11 они лица, коя самъ у основномъ писму, што е 1822. издано, навео, поставляти); и то 1во радъ подизаня здания за семинаръ и библиотеку у мојой башти близу цркве мое породице, и то за онолико клирика и учителя, колико нѣи узмогу се изъ 20,000 ф., кои су за семинаръ опредѣлени, издржавати, но тако, да учитель архиепископъ и митрополитъ карловачки недвойбено изъ сръбскогъ народа као и клирике одъ истога народа, но предпоставляюћи оне изъ арадске диоцезе съ обзиромъ на препоруку они еданайстъ лица, коя су у основномъ писму за свештенике споменута, наименуо. Унутрашњи строй и управу те семинарие руководиће митрополитъ по особитомъ упутствию, кои љу му саобштити.

11. Почемъ е по привилегияма народа сръбскогъ и деклараториума православни арадски епископатъ за сръбски народъ основанъ, што ће свагда, кадгодъ буде лице одъ реченогъ народа и вероисповести на челу епископата арадскогъ, таково трећи део камате првогъ милиона, кои део 20,000 ф. износи, изъ овогъ фонда вући; ако пакъ не узима гореречено свойство, онда неможе уживати благодѣяние мога фонда, и тада ће се приходъ такови подъ лихву издати, и последня сваке гоине поделити на до-тиранъ пароха арадске диоцезе, кои су сръбске на-

родности и православне вероисповести, чрезъ митрополита и асистенте по смислу упутствія, кое ъу и у овомъ обзирѹ митрополиту дати.

12. У смотреню дотираня они 11 лица, коя су у основномъ моме писму одъ 1. Марта 1822. споменута изъ две трећине камате, кое су за семинаръ и епископатъ арадски опредѣлене — задржавамъ себи право, да далъ расположенъ у упутствию, кое ъу издати, учинимъ.

13. Ако неби могле главнице на онимъ добрама, на којма су интабулиране, безбѣдно остати, онда ће архиепископъ на Нѣгово Освећено Величество обратити се съ молбомъ ради исплате капитала, у којој ће и узрокъ навести, зашто треба главницу одказати, и обратно, кадъ се митрополиту одкаже капиталъ, то нека съ единомъ годиномъ рание буде, како би митрополитъ побринутѹ се мого, да главницу на сигурно место на ново елоцира, или съ дозволенъмъ Нѣговогъ Величества за односну суму непокретно добро какво за овај фондъ купи.

Дано у Пешти 1. Аугуста 1842. Сава Текели с. р. (М. П.)“

Као што се изъ друге точке овогъ основногъ писма види, ступило е ово благодарѣние јошъ за живота основателя у животъ; еръ е онъ самъ, пре него што е осново овај заводъ, четиръ младића у бечкой военной академии наместио, и нуждни трошакъ за њи намириво.

Одъ дальи наредба о употребленю прихода овогъ фонда само е она у 5ой точки у смотреню о-

твораня Богъ места учинѣна, ступила у животъ, и то пре времена. По новой организацији воени академия одъ год. 1852. имаю се питомци при излазку изъ академие съ целомъ оправомъ ради ступаня у войску одъ дотичне академие снабдѣти.

Тимъ е поводомъ одъ тогъ времена скоро сва годишня камата одъ односни 9,000 ф. ср. ко капиталу, съ коимъ воено министерство руке, прирашћивала, съ чега е овај до 1861. тако нарасто, да се одъ 1862. године и пети Текелинъ питомацъ издржава.

Износъ годишнѣгъ трошка за поединогъ питомца прелиминира управительство академие у почетку сваке године. Исти дакле ние за сва времена, нити може бити еднакъ. На издржанѣ она прва четирѣ питомца издае управа срб. нар. фонда нуждни трошакъ по изказу дотичне академие свакогъ погодия. Трошакъ тай износио е за год. 1863. 2,572 ф. 50 кр.

По рачуну одъ 31. Октобра 1863. износи овај фондъ свега 208,353 ф. 30 ⁵/₁₀ кр. а. в. и то

I. у облигацијама

1. у растеретницама свега 42,535 ф. 50 кр.

2. у приватнимъ обвезницама

свега 163,875 „ — „

II. у готовомъ 1,942 „ 80 ⁵/₁₀ „

12. Фондъ Нестора Димитриевича Бечкеречанина.

Овай фондъ основанъ е съ тестаментомъ одъ
10|22. Януара 1856. у слѣдующимъ точкама:

„IX.

2. Матици сръбской оставлямъ Петъ Стотина фори
ринти Б. В. съ томъ молбомъ, да мое у призьвнию
воспитанія Сербске Юности учинѣно завѣщаніе, точно
совѣстно, и безпристрастно исполнява. —

X. Како кодъ што желимъ, ово мое одъ части
веѣъ учинѣно, и слѣдовати имуще расположеніе о-
вѣковѣчити; тако ми е и найглавнія желя, завѣща-
ніе мое у онакове руке положити, гди ќе безбѣдно
сохранѣно, и точнѣйше извершено быти; зато по
исплаћиваню гореназначени легата, сви одъ прода-
ти реалитета, драгоцѣности, лоза и штатспанира
и одъ разне друге движимости заоставши новци, къ
овой суми принадлежи юштъ, ако бы коя лоза, тра-
юѣей пертрактации масе, докъ се сирѣчь продала не
бы, треферъ учинила; то сви такови новци имаю се
у едну суму сабрати, и проистекшій цѣлокупный ка-
питаль чрезъ Гду тестаменте езекуторе и Гд. ку-
ратора у сръбски народни фондъ слѣдующегъ опре-
дѣленія ради положити:

1. Цела опомянутимъ начиномъ произведена сума
сочиняваѣе „Завѣщаніе Нестора Димитриевичъ изъ
велик. Бечкереча отъ Године 1856.“ коего опредѣ-
леніе имаѣе бити: воспитаніе юности сербске, и кое
ни подъ каквимъ видомъ съ другимъ ма коимъ за-

вѣщаніемъ сполти се не сме. У случаю пакъ, ако би сербски народни фондъ другомъ, одъ садашнѣгъ различномъ правителству подвргнутъ био, то мое завѣщаніе има остати пропису, подъ Х. 3.) сходно, подъ управлениемъ Честнѣйшаго Архі-Епископо-митролитскаго, подъ предсѣданіемъ самага Гдина Архі-Епископа и Митрополита, држати ся имущегъ Консистиориума Карловачкогъ.

2. Ово заведение наменуемъ за универзалногъ могъ наслѣдника, у место коега имаће се Гд. Владимиръ Михаиловићъ у качеству куратора за наслѣдника при надлежномъ суду преявити, а Гда тестаменте Евзекutori у смислу моего садашнѣгъ завѣщанія све мое уредбе извершити точнѣйше.

3. Начинъ избора питомца опредѣлюемъ слѣдующе: Участникъ овогъ могъ заведения може бити сваки одъ отца и матере рождени Сербинъ, православногъ восточногъ вѣроисповѣданія; ако е не само доброгъ моралногъ поведения, но паче и отличногъ успѣха у наукама. Матица дакле сербска, трошкомъ вдне части интереса одъ завѣщанаго ѿ капитала чрезъ сербске Новине да отвори Конкурсъ съ означениемъ, колико питомца снабдѣти ся имуть. Просители имаю писмено свою молбу поднети, у овой свое потребно станѣ, добро и примѣрно поведение и отлични, т. е. превосходни успѣхъ, у наукама доказати. По истечении рока, имаће вишехвальна Матица Сербска за свако упразнѣно место, у колико би толико просителя било, троицу кандидати, и кандидацию свою, заедно са свима проше-

нияма, сирѣчь и некандидиранихъ просителя, Господину Архи-Епископу и Митрополиту Карловачкому избора ради поднети.

4. Избрани питомацъ имаће се у записникъ моего заведения увести, и по тому у притяжание означене штипендіе ступити, кою ће донде уживати, докь предузете науке не соверши, а лишиће се тога благодѣянія, ако хрѣавогъ поведенія постане, или у наукама отлично успѣвао не бы, или бы православни свой восточногъ вѣроисповеданія Законъ променуо, и у други прешао. Зато дакле

5. Да би верховно надзирание о успѣху и поведенію питомаца совершенно вѣжество имати могло, дужанъ е сваки питомацъ, ежегодно, по совершению школскаго курса, свое школско свидѣтельство Матици Србской, ова пакъ Гдину Архи-Епископу и Митрополиту Карловачкомъ, са своимъ мнѣніемъ поднети, и како би се кои недостоянъ увидио, одма по пропису подъ 3. точкомъ таковаго мѣсто подпунити.

6. Измежду питомаца свагда мораю четиръ Вел. бечкеречка сина у уживаню овогъ могъ благодѣянія быти, у колико бы свойства ихъ завѣщанію моему соотвѣтствовала.

7. Отъ строгаго сего прописа изузимаю се синови и потомци браће мое Кузме и Ђире. кон ако и не бы превосходство у наукама показали, были бы пакъ примѣрногъ поведенія, то участници моего завѣщанія да будутъ, и первенство у избору да задржу.

8. Равнимъ начиномъ ако бы изъ мѣста Якова, у

ц. к. Петроварадинской Регементи суцаго, какови младићъ отъ мое фамилие у милитарнимъ, по окрестностемъ и другимъ наукама обучавао се, и особити успѣхъ покрай доброгъ поведениа засведочио, то такови первенство при избору да притяжава.

9. Отъ интереса произведеногъ капитала сего моего завѣщанія опредѣлюемъ, да овдашня три учеѣа се младиѣа: Александеръ Сандичъ, Георгій Мандровичъ и Стефанъ Діаконовичъ, коихъ примѣрно поведение, и отлични успѣхъ у наукама познаваюѣи, после мое смерти сваки одъ нѣи ежегодни штипендиумъ одъ 300 ф. Б. В. получи, и ужива, докъ предузете науке не соверши, или кривицомъ своіомъ себе недостойнимъ учини. Упраздниѣно тако мѣсто имаѣе се надлежнимъ путемъ попунити и ихъ штипендия на прописано Про 12. станѣ редуцирати.

10. Перву одъ горенаведени три штипендия, коя упраздниѣна буде, опредѣлюемъ младолѣтномъ еще Младену Таназевићъ, изъ особеногъ спроѣу его Гд. родителя почитанія, молеѣи га, да такову изъ 300 ф. Б. В. состояти се имущу благонаклонно прими, и на воспитаніе сина своего обрати. Уреѣуемъ, да упраздниѣно место ему, ако се и не яви, надлежнимъ путемъ обявлѣно буде, и штипендиумъ отъ речени 300 ф. годишній, у постоеѣе опредѣлено време до совершенія наука, точно исплаѣиванъ буде, съ тимъ примѣчаніемъ, да кодъ сего питомца као и кодъ мое браѣе потомства изятіе чинимъ и не иштемъ превосходство у наукама, но само добро поведение имаѣе по прошеу ежегодно доказивати.

11. Да бы пакъ питомцы мои при полазку у школу баремъ съ некомъ частію трошкова снабдѣвени били, то умолявамъ правителство Сербскогъ Народногъ Фонда, да капиталъ моего завѣщанія на тай начинъ подъ интересъ изда, да сваки дужникъ такови полгодишнѣ напредъ положи, таковимъ бо начиномъ были бы и мои питомцы у станю одъ штпендія ихъ половину полгодишнѣ напредъ примати.

12. За манѣ школе, т. е. до совершетка тако зовомогъ малогъ гимназиума, опредѣлюемъ за свакогъ питомца штпендиумъ отъ 150 ф. Б. В., за филозофическе и политехническе науке по 200 фор. Б. В. а за юридическе и више милитарске по 250 ф. Б. В. И будући да се станѣ моего фонда донде, докле се цела маса у готовность не преобрати, опредѣлити не може, зато умолявамъ и опуномоћавамъ Гду тестаменте Екеекуторе, да число питомаца и категоріе штпендія ихъ опредѣле, и надлежномъ мѣсту т. е. Матици Сербской и Гдину Архі-Епископу и Митрополиту карловачкомъ, вѣдомости и управления ради, заедно съ преписомъ ове мое тестаменте по совршеной пертрактации масе сообще, относително поднесу.

Съ овимъ моимъ последњимъ завѣщаниемъ уничтожавамъ сва моя учинѣна расположенія, и изяснюемъ, да такова, ма гди наша се буду, безъ сваке крѣпости есу, и желимъ, да предизложено мое завѣщание миломъ моме сербскомъ роду во вѣки вѣковъ на ползу буде.“

Основатель е умро 15. Фебруара 1856. и маса е таки у расправу увета. Расправа е 31. Децембра 1859.

свршена, а 28. Новембра 1862. год. предано е у име тога фонда управительству срб. нар. фонда, кое у готовомъ новцу, кое у државнимъ обвезницама, кое пакъ у акцијама и срећкама 42,552 ф. 77 ⁵/₁₀ кр. а. в.

Фонду овомъ припашће временомъ јошъ до 10,000 ф. ср. одъ кои 7,875 ф. ужива една девојка, као легатаръ, докъ е жива, или докъ се не уда, проче пакъ у облигацијама лежи, кое ће више времена требати, докъ се истера.

По предлогу извршителя последнѣ волѣ основателя има се приходъ предане управительству срб. нар. фонда суме на 8 штипендија по слѣдећимъ категоријама употребити:

I.	за 4 места по	150 ф.
II.	„ 3 „ „	200 „
III.	„ 1 „ „	250 „

Сва та места попуњена су 21. Септембра 1863. и дотични питомци већъ су у 1863|4. години почели уживати то благодѣяние.

Осимъ речени 8 уживаю одъ они штипендиста, кои се у тестаменту (види горе 9. и 10. точку) спомињу, двоица и садъ годшњи 315 ф. а. в., и тако има садъ Димитриевићеви штипендиста свега десетъ.

По рачуну одъ 31. Октобра 1863. износи овај фондъ свега 43,574 ф. 69 ⁵/₁₀ кр. и то

I. у облигацијама		
1.	државнимъ	13,908 ф. 75 ⁵ / ₁₀ кр.
2.	приватнимъ	25,436 „ 78 „
II. у штедионици		3,053 „ 12 „
III. у готовомъ		1,176 „ 4 „

Као народно иманѣ могу се у некомъ смислу сматрати и она добра, која митрополитъ и патриархъ као такови ужива, имено пакъ властелинство Далья, кое се састои изъ 3 села: Далья, Борова и Белогъ-Брда, къ томе изъ острова: Живе, или Живе Баре, која преко одъ Далья на левој — бачкој — обали Дунава лежи, и 9,266 долньо-аустриски ютара простора заузима.

Мало ниже навешѣмо начинъ, коимъ е митрополиа до тогъ добра дошла, и титулу, подъ којомъ га држи, а садъ да се вратимо на станѣ посѣдовине митрополие односно митрополита и патриарха у оно доба, кадъ е народъ србски подъ Арсениемъ III. — Чарноевићемъ — овамо дошао.

Кадъ е патриархъ Чарноевићъ године 1690. овамо прешао, едни изворъ прихода нѣговогъ био е десетакъ „*Quæ quidem decimæ Populi Rasciani cæteroquin præstare Debitæ pro sui ritus Episcoporum necessariis alimentis . . . nullis quorumcunque Cameralium Officiorum Nostrorum impedimentis in contrarium obstantibus . . . exacte convertantur.* — Овай десетакъ морали су давати „*Rasciani seu Serviani*“ de Turcicæ servitutis jugo in Nostram Devotionem asserti.“ (Потврдит. Диплома Цара Леполда I. одъ 10. Септембра 1695.)

По предѣлима, изъ кои в десетакъ тай „а . . . Rasciano, seu Serviano Populo“ куплѣнъ, споминю се у ц. резолуцияма три реда десетка: 1.) десетакъ изъ предѣла „између Будима и Драве,“ 2.) десетакъ славонски“ 3.) „десетакъ банатски.“

У ракоциевой буни, коя се наскоро после реченогъ преселеня дигла, ние патриархъ Чарноевићъ мого одъ народа, кои е између Будима и Драве живио, десетакъ кушити, већъ и збогъ саме буне те и изъ нѣ порођеногъ нереда, — а найвише „cum publica moderni belli tempore Decimas in usum militiae vel Annonae colligere simul et applicare necessitas exigere videbatur.“ — Зато е Леополдъ I. Патриарху у име накнаде и еквивалента прихода тогъ годишнѣ три хиляде форинти изъ будимске камаре съ резолуциомъ одъ 19. Юния 1696. опредѣлио.

Доцние су, као што ћемо ниже навести, и она друга два десетка: славонски и банатски, релуирана. Пре него што е то учинѣно, заменутъ е банатски десетакъ съ другимъ наметомъ. Съ резолуциомъ одъ 1. Априла 1724. укида царъ Карлъ VI. тай — банатски — десетакъ, „почемъ“ вели „ни самъ епископъ банатски Наше релиגיע, грофъ Надажди, не ужива онде десетакъ у натури.“ — и узимаюћи . . . у обзиръ, што су . . . виши и нижи селски кнезови „Nationis Rascianae“ . . . „за садъ слободни одъ други терета,“ — опредѣлисе, да у име тога данка сваки селски кнезъ по 1 — , а надкнезови — supergi-

*) Ово е зато учинѣно, што су србски кнезови одъ другогъ явногъ терета слободни били („ab aliis oneribus . . . immunes“).

oges iudices — сваки по 2 дук. Архиепископу годишнѣ плаћаю. Промената учинѣна е на предлогъ „темишварске администрације“ одъ 30. Децембра 1723., која осимъ горнѣгъ мотива укинућа десетка као главни наводи и то, што десетакъ банатски много износи, те се тако ерару, коме иначе десетакъ припада, велики део прихода закида. По истомъ предлогу било е онда у Банату око 600 селски кнезова, и 30 и неколико надкнезова. Тако е дакле овај приходъ нешто више одъ 660 дуката износио.

Съ ц. резолуциомъ одъ 2. Аугуста 1749. укидаю се ови кнезовски дукати и славонски десетакъ, те се место оба та прихода 6000 ф. изъ царске касе митрополиту опредѣлюю; којој суми кадъ се додаду гореспоменуте 3000 ф. — за десетакъ између Будима и Драве, кога релуиранѣ се съ истомъ резолуциомъ потврђуе, — онда излази износъ за све три врсте десетка опредѣлене накнаде одъ 9000 ф. ср., кою Архиепископъ и данасъ али одъ времена девалке у бечкой вредности ужива.

Јошъ пре него што е десетакъ на тај начинъ релуиранѣ, нашо се Леополдъ I. побуђенъ „non tam intuitu . . . fideliter præstatorum constanterpue præstandorum servitorum, quam etiam ex certis aliis rationibus et motivis Nobis benigne cognitis Castellum Sziracz in Regno Nostro Sclavoniæ situm“ Чарноевићу даровати, али најпре съ резолуциомъ одъ 11. Аугуста 1695. само „pro persona sua, non item successoribus sui, et eousque tantum, quo Archiepiscopa-

his sua residentia Ipek . . . non recuperata fuerit;“ — доцниє пакъ съ резолюциомъ одъ 10. Септембра 1695. „et successoribus ejus“, но поредъ реченогъ условия, докъ се Ипекъ патрагъ не поврати.*)

Ово е била donatio pura, ob servatia facta collatio. Чарноевићъ е моро наскоро Сирачъ оставити, „връ збогъ близкости турске границе ние мого безбѣдно у нѣму живити.“

Докъ е траяла Ракоцина буна указиво е патриархъ Двору нашемъ знамените услуге, не само подизанѣмъ народа на оружие и одпоромъ противъ бунтовника, но и съ тимъ, што е у ономъ критичномъ времену войску съ трошкомъ и съ раномъ снабдѣво, и држави и у новцу помага. Я држимъ, да е изъ ове новчане помоћи мало по мало постало оно потраживанъ Патриарха Чарноевића одъ 20,000 ф., у накнаду кога му е царъ Леополдъ I. 28. Априла 1697. jure regennali замакъ и добро Сечуй дао. Али и то е Патриархъ врло кратко време у власти имо, връ већъ подъ 16. Мая 1702. обећава му царъ еквивалентъ in aliis bonis fiscalibus, почемъ су му Сечуй „propter inibi repertum jus tertii“ одузели, и Безерединой породици вратили. Чарноевићъ е садъ био у смотреню посѣдовине добра, било ма когъ, осигуранъ не само съ обећанѣмъ цар-

*) Као што е свима тимъ донацияма поредъ заслуга Патриарха Чарноевића и „Populi Rasciani seu Serviani“ и то служило за поводъ, што е Патриархъ резиденцию и добра своя у Илеку изгубио; тако се имаю донацие те у некомъ смислу као накнаде за иста — изгубљѣна — добра сматрати.

скимъ, но и съ тимъ, што е титула нѣгова садъ яча била, него она на кою се дарованѣ Сирача оснивало. Морали су му дати двадесетъ хиљада форинти, или добро равне вредности. Осимъ велике потребе државе у оно бурно време, осимъ тога што су онда према вредности сребра и злата 20,000 ф. „*Rheinischer Pension*“ грдну вредностъ имали, било е и съ тога, што е камера збогъ великогъ државногъ трошка съ плаћанѣмъ гореспоменутогъ еквивалента десетка одъ годишнѣ три хиљаде форинти за више одъ шесть година заостала, и у то име 18,675 ф. патриарху дужна била, известно, да ће фишкусъ у накнаду целогъ дуга одъ свега 38,675 ф. радије какво добро одъ равне вредности даровати, него саму суму у готовомъ исплатити. Године 1706. изда царъ Юсифъ I. подъ 15. Юлия диплому (види прилогъ подъ В.), съ којомъ се патриарху у накнаду преднаведене суме одъ 38,675 ф. Даль заедно съ близу лежећимъ селима и местима предае и уступа.

Што е дакле у смотреню тога патриаршескогъ добра найвише и найнуждније знати, то е, да га патриаршия србска съ истимъ правомъ посѣђуе, съ којимъ ма кои други у свомъ притяжаню непокретљиви властелинѣ у Унгарској, Хорватској и Ерделю иманѣ свое у власти има.

Збогъ риболова кои е са Живомъ Баромъ скопчанѣ, породила се еданпутъ распра између митрополита Викентия Поповића и жителя Бођана и Вайске

на њихъ благословенге к цесарю - крадевету к царю

(у Бачкой), која е съ декретомъ кр. унгар. двор-
ске камаре одъ 18. Октября 1725. на користь па-
триаршие рѣшена. Овай документъ важанъ е у то-
лико, што е найнови и најячи доказъ, да е и
Жива подъ ономъ истомъ титуломъ, као и Даль,
Борово и Бело Брдо задобивена, и властитость па-
триаршие.

[Faint, mirrored bleed-through text from the reverse side of the page, including words like 'патриарх', 'жизна', 'даль', 'борово', 'бело брдо', 'жизна', 'даль', 'борово', 'бело брдо', 'жизна', 'даль', 'борово', 'бело брдо']

А.

(Види страну 4.)

Излишно было бы въ пространствѣ слова излагати, и многая доказательства наводити, каковая нестроения, непорядки, паденія, и иная зла пострадала предѣли и народи, имже ученіе и обученіе школьное душа всѣхъ вещей, небѣ къ сердцу; имами бо сами себе и состояніе наше за живое доказательство и примѣръ, самовидцы суще, яко прискорбное Общества нашего поведеніе, Церквей Божіихъ и Монастырей повседневное слѣдствіе, проповѣды слова Божія умаленіе, Священства неискуство, Добродѣтелей оскудѣніе, Страха Божія забвеніе, въ народѣ пестроеніе, ко всякому чиновначалію неприпущеніе, несогласіе, грѣховъ и пороковъ умноженіе, и зато благодаты Божія лишеніе, казнь и прещеніе, и иная многая числа и имене недостойная зла отъ ненаученія, отъ неприлѣжанія ко Святому ученію школьному, отъ недостатка школъ, и презрѣнія и непоисканія мудрости раждаются, и отъ дне на день возрастаютъ тако, да, аще и въ напредѣ во тмѣ невѣдѣнія пребудемъ, послѣднее паденіе слѣдовати иматъ. А понеже не токмо иныхъ Народовъ школами, Академіями, книжнымъ ученіемъ, и во всякихъ свободныхъ Наукахъ обученіемъ красящихся всякое строеніе, предѣловъ Благостояніе, Церквей Благолѣпіе, духовныхъ и мірскихъ чиновначаліе и правителство, согласіе и миръ междусобный, Божіе на нихъ благословеніе и цесаро - королевскую милость

цвѣтующую, и устрояющую имъ вся временна и вѣчная блага; но къ тому и паче неже осязательнѣ познаемъ и отъ изкуства видимъ, да и въ народѣ нашемъ славословіе Божіе Церквей благостояніе, Цесарокралевска высочайша служба и Интересъ возрасталъ бы, Священство въ званія своего Совершенство привелъ бы ся, воинство ко отправленію службъ своихъ и къ восходу на болшія Степени способно и угодно учинилося, и весь Народъ съ Потомцы своими и домочадцы ко всякимъ художествамъ и званіамъ нетокмо между своими, но и иныхъ народехъ пріятенъ показался, аще бы токмо искусны, наученны, и школоваты не само на своемъ, но и иныхъ въ Державѣ Ся Цесарокралѣвскаго Величества благопотребныхъ Языкахъ были.

Того ради познавше и признавше, да всякаго Общества Нашего напредка и Благостоянія едино и начальное средство школа и наука есть, къ тому же всего Честнаго Клера и Славнаго Народа о поставленіи школъ и книжныя науки воздыханіе, горящее желаніе знающе и искусивше Богу помагающе и вразумляюще днесъ низу положеннаго датума отъ теплаго къ слави Божіей, церквей Святыхъ и Монастырей содержанію, возвращенію Цесарокралевскаго Интересса, ползѣ же и вѣчному Общества Нашего Добру, усердія и ревности въ первыхъ въ Сремской Богохранимой Епархіи, яко при Митрополіи и Глави всѣхъ прочихъ Епархіи, воинства, и осталаго народа въ Державѣ сей обрѣтающагося школы и ученіе завести и насадити умислихомъ, поревновахомъ, и о Содержаніи тѣхъ непреломномъ, неизмѣнномъ но постоянно пре-

бывати имущемъ уговорихомъ и усовѣтовахомъ тако, да при реченой нынѣ Благочестія и Народа Наше-го Митрополи въ первыхъ Школе и Магистри къ начатку ученія на Славенскомъ, Латинскомъ, и Немецкомъ языкахъ потребный поставетсе, како бы подъ Благословеніемъ Бога вся возращающаго и напаяющаго отъ Митрополи яко источника во вся прочія страны и Епархіи ученія рѣки разліятисе, и по всюду не токмо Отроцы, но и совершенны мужіе научены, и ко всякимъ Церковнымъ и Мирскимъ не само правительствамъ, но и службамъ способны и угодны произійти могли. А да якоже дослѣ на общую жалость и убитокъ случалося, въ напредъ теченіе школъ и ученія непретерзалося бы и пресѣкло, къ тому же да бы за трошкомъ и иждивеніемъ содержаніе тѣхъ не престаило, ни на малѣйшее време каковъ ли бо недостатокъ или оскудѣніе трпѣло, уставъ и вѣчное уставленіе и школамъ за Содержаніе фундусъ отъ страны Епархіи Архі-Епископо Митрополітскія положися, и общимъ духовнаго и мірскаго Чина Епархіановъ доброволнимъ и къ своему напредку ревностнимъ согласіемъ и договоромъ, да на всякое лѣто непременно, неослабно, и непрестанно въ таковую школнаго Содержанія кассу:

1. Господинъ Архі-Епископъ и Митрополітъ сего лѣта петдесеть дуката а NB на всякое лѣто, велико ему Богъ живота продолжитъ, кромѣ сего по десеть дуката примножаетъ.

2. Монастыри во Фрушкой Гори сущіи, а именно Хопово 8 д. Крушедолъ 8 д. Раковаць 8 д. Бе-

очинъ 6 д. Гргегъ 6 д. Врдникъ 7 д. Язакъ 7 д. Бешенова 6 д. Шишатовацъ 8 д. Кувеждинъ и Дивша 12 д. Ремета 6 д. Привина Глава 6 д. Фенекъ 6 д.

3. Кійждо Протопопъ отъ своего лица по еданъ дукатъ.

4. Священницы Парохіалниі у Срему кои су Газде кійждо по еданъ дукатъ. А остали менше имущіи по два форинта.

5. Церкви Епархіе Сремске, знаменателнѣ же: Карловачке 3. Каменица 1. Черевиѣъ 1. Нещинъ 1. Сусекъ 1. Вуковаръ 1. Борово 1. Даль 1. Бѣло Брдо 1. Мирковцы 1. Шидъ 1. Бачинце 1. Ердевикъ Лаѣаракъ 1. Гргуревцы 1. Дмитровица 1. Буѣановцы 1. Иригъ 1. Язакъ 1. Добановцы 1. Сурчинъ 1. Угриновцы 1. Земунъ 1. Сланкаменъ 1. Войка 1. Бешка 1. Голубинцы 1. Нерадинъ 1. Марадикъ 1. Крушедолъ 1. — свака по дванадесетъ форинти.

6. Кромѣ сихъ шпецифициратыхъ остале Сремске Церкви свака по еданъ дукатъ.

7. Рукополагаемій во Пресвѣтера и Діакона равно кійждо по два форинта да дають.

8. Изъ Церквей Сремскихъ кутіе Монастырей иностранныхъ да двигнутсе, а школне поставеть вовсякомъ мѣстѣ и селу имуѣемъ.

9. Священницы всяке компаніе, мѣста и села да настоеть у школку кутію отъ умирающихъ, браку сочетаваемихъ, и свечаровъ Милостыню елико мощно накормливати.

Сицевыяже касси, или лучше рещи школь таторы и охранителіе отъ чиновъ, Духовнаго; Мона-

стирежителей, Протопоповъ, Священниковъ: Мірскаго же: Военственныхъ и Провинціальныхъ по единому лицу отъ времени на время да нареждаются, якоже нынѣ наредишесе и наименоваше: Преподобнѣйшій Ігуменъ Реметскій Аѳанасій, Благоговѣннѣйшій Протопресвѣтеръ Дмитровачкій Стефанъ Пешичъ, Благоговѣнный Іерей Евѣимій Радосавлѣвичъ; Высокоблагородный Обрстеръ Господинъ Аѳанасійотъ Рашковичъ и Благородный Постфервалтеръ Гдинъ Андрей Андреевичъ, да не само по усердію своему къ роду и Народу своему всякое отъ школахъ попеченіе и содержаніи тѣхъ носятъ, но и противъ всѣхъ Навѣтниковъ и препинателей защищаютъ, рукодержатъ, и отъ всяке возможно прилике и стране, гдѣ вѣдали будутъ, помощь школамъ и ученію пристараютъ. А како по завѣту сему Протопресвѣтери Сремскіи нынѣшніи и будущіи вся отъ Священства, Церквей и кутіахъ по Церквахъ нареждаемыхъ, тако и отъ своего лица припадающія новцы во время, егда Архіепіскопо - Митрополітскій Ексархъ во Епархіи милостыню обычну и Димницу прибирати исходитъ, прибирати и изискивати имутъ, тако должны будутъ все такове Новце горѣ реченнымъ нынѣшнымъ и въ напредъ поставляти се имущимъ Титоромъ вѣрно и подъ совѣстію изручивати; Оны же Титоры Школному Іконому (которій всегда изъ мѣста, гдѣ резиденція Митрополітска есть, долженъ быти, и кодъ него касса школна охранно держатися имать) якоже нынѣ нарежденному Благопочтенному Господару Іоанну Матичу по квитамъ да предають. А сей не само

кассу при себѣ на сохранномъ, и всякаго бѣдствія свободномъ мѣстѣ да держитъ, но и вся приходи отъ лѣта на лѣто да протоколируетъ по дню, мѣсяцу, и виду, откуда что приѣмлетъ, школная зданія и внутрь потребная надзираетъ, репарируетъ, изъ нова правитъ, Магістре не само Карловачкихъ, но и по всей Епархіи Сремской сущихъ и будущихъ школъ, отъ времена, егда касса предизображеннымъ начинномъ у состояніе доведется, по изложенной отъ Гдина Архіепископа и Тutoresъ школныхъ погодби и контракту исплаћуетъ и контентируетъ, и отъ всего на школное содержаніе, походящаго трошка Хесапъ съ квитами, кому что издалъ, да водитъ, и Тutoresъ школнымъ съ време на време предаетъ, и съ имѣніемъ школнымъ, яко съ имѣніемъ Божиимъ поступаетъ, и усердно прилѣжитъ о умноженіи кассы, како лучше и усерднѣе съ Тutoresъ усовѣтуетъ. Школи же сія, Магістри, учителя, діацы, Тutores и Ікономъ школный привязанны да будутъ Гдину Архіепископу и Митрополиту, по смерти же его Священнѣйшему Синоду Архіерейскому, или отъ того нарежденному Архіепископата Намѣстнику, и подъ управленіемъ Его или ихъ школы водятся дотолѣ, дондеже они Ревнителі, сего устава возполнителі, школъ Рачителіе, руководержцы и защитницы будутъ. Аще ли же бы Архіепископъ и Митрополитъ, или по немъ Священнѣйшій Синодъ Архіерейскій, или одъ него нарежденный Архіепископата Намѣстникъ, или Архіерей за свою персону, или Монастыри, Протопопе и Священницы вси, или единъ и нѣколико ихъ, Тutores

ры или Икономъ, отъ воинственныхъ кто или Провинціалныхъ душеполезное сіе и всему Обществу напредное дѣло, школе и науку по пристрастію коему кромѣ раты и Боже сохрани! кужныя болѣзны (по коей такожде возобновити, и въ первый цвѣтъ привести подобаетъ) разорить, или устава сего теченіе воснятитъ, и укратитъ, да разорить его Господь, воспятитъ ему входъ въ царствіе небесное и укратитъ ему дни живота, а лѣта мученія вѣчнаго умножитъ, и не узритъ Лица Божія развѣ егда речеть: Да отидутъ проклятый во огнь вѣчный уготованный діаволу и Ангеломъ его.

Сіе убо за содержаніе многоиминаемыхъ и ученія уставоположеніе и фундусъ велико Епархія Сремска въсилъ и могутству бѣ отъ средствій здѣ описанныхъ, составися на той конецъ, да (якоже дважды речеса) непресѣкомо и безъ пренятія течеть, и школы отъ времени на време процвѣтають, расширяются, размножаютъ, и къ Совершенству въ примѣръ прочіихъ Народовъ приводятся. А уповаемъ, яко и всѣхъ прочіихъ Епархій Гдіе Архіереи, Святыхъ Монастырей Предстателіе и Братства, Протопресвѣтери, Священство, воинство, Провинціалны и вси Народа и Благочестія Нашего Хрістіяны видяще доброе Наше намѣреніе, красоту Церкви, Благолѣпіе Священства, способъ къ возвращенію Цесарокрал. Интересса, ползу и Напредакъ Общества Нашего, не само сей уставъ къ сердцу пріяти, и противъ всѣхъ и всякихъ навѣтниковъ рукодержати и защищати, но и по примѣру сему и великовозможному усердію отъ

себе и Богодарованнаго имѣнія, или у единъ кратъ, или на всяко лѣто Милостиню давати, и отъ иныхъ странъ накормливати будутъ. Яко да имена ихъ во вѣчный, дондеже школь сихъ имя будетъ, споменъ впишутся, и въ церкви школьной Молебствія и жертвы безкровныя, о здравіи и Спасеніи ихъ возносятъ и возсилаются, и тако испросше сами себѣ и другъ другу отъ Гда Бога помощь и укрепленіе въ дѣлѣ намѣраемомъ, заключаемъ. Въ Карловцѣ дне десятаго Мца Аугуста, тысяща семь сотъ четырнадцать девятаго Года.

(М. П.) Павелъ Ненадовичъ с. р. Архі-Епископъ и Митрополитъ. (М. П.) Парѣній Павловичъ с. р. Протосвггелъ, на всяко лѣто 6 дуката. (М. П.) Леонтій Ігуменъ Крушедолскій с. р. Алексій Ігуменъ Вердничкій. (М. П.) Никаноръ с. р. Ігуменъ Раковачкій (М. П.) Захарія с. р. Ігуменъ Хоповскій. (М. П.) Аѳанасій Ігуменъ Реметскій (М. П.) Викентій с. р. Ігуменъ Шишатовачкій. (М. П.) Евѣимій с. р. наместникъ Гергетежкій (М. П.) Прохоръ с. р. Ігуменъ Бечинскій. (М. П.) Яковъ Радусевичъ с. р. Протопопъ Нештинскій. (М. П.) Діонисій с. р. Ігуменъ Бешеновачкій (М. П.) Стефанъ с. р. Іеромонахъ Ігуменъ Язачкій (М. П.) Васілій с. р. Ігуменъ Дивши. (М. П.) Нилъ с. р. Ігуменъ Кувешдинскій. (М. П.) Стефанъ с. р. Ігуменъ Прибиноглавскій. (М. П.) Викентій с. р. Ігуменъ Фенечкій. Аѳанасіе отъ Рашковичъ с. р. Обрщеръ обеѣава на всако лѣто дванаестъ дуката. (М. П.) Іоанъ Черноевичъ с. р. са всеми братіяма моими на всако лето обещае петъ дуката одъ годъ до годъ. (М. П.)

Юзбашичъ с. р. обещавамъ свако лето прилагати 12 ф.
 (М. П.) Михайло Соринка с. р. свакога лета прила-
 емъ имамъ 12. фор. Архіандритъ Пекскій Васи-
 лій Петровичъ с. р. на свако лѣто дуката 6. (М. П.)
 Іоаннъ Добрашевичъ с. р. Протопопъ Вуковарскій (М.
 П.) Стефанъ Пешичъ с. р. Протопопъ Дмитровачкій
 (М. П.) Андрей Іоаннъ отъ Шакабентъ с. р. Про-
 топопъ Ірижкій. (М. П.) Гавріилъ Куріловъ с. р.
 Протопопъ Шидскій. (М. П.) Марко Станисавлѣвичъ
 с. р. Протопопъ Сурчинскій. (М. П.) Василій Остойчъ с.
 р. Протопопъ Земунскій. (М. П.) Евѳимій Радосавлѣ-
 вичъ с. р. Парохъ Карловачкій. (М. П.) М. Продано-
 вичъ с. р. обрѣтбохтмайстеръ на свако лето по
 шесть дуката обещавамъ. (М. П.) Андріи Андрее-
 вичъ с. р. ц. кр. Пост-фервалтеръ. Яковъ Ан-
 дреевичъ обещамо на свако лето давати на школу
 6 дук., шесть дуката. (Л. П.) Секула Витковичъ с. р.
 Обрцлайтнантъ обеѣavamъ на свако лето дуката 6. (М.
 П.) Свнесій Іеромонахъ с. р. Архіепископо Митро-
 політскій Ексархъ и С. фрушкогор. М. Провинц. объ-
 щае на всяко лѣто 12 дук. и подписа у Бечу 17.
 Ян. 1750. (М. П.) Георгій Поповичъ с. р. Правосла-
 вный Епископъ Тамишварскій и Липовскій, обещаемъ
 до свое смрти на свяко лѣто на школу давати по
 сто фор. а кадъ Богъ дастъ и будемъ у болшемъ
 Состоянію даѣю и више. (М. П.) Діонусіи Новако-
 вичъ с. р. Православный Епископъ Будимскій объ-
 щаваюся повсегодно давати на карловачкую об-
 щую школу 6 дукатовъ и словомъ говоримъ шесть.
 (М. П.) Арсеній Теофановичъ с. р. Епискпъ Костай-

ничкій на всяко лѣто по шесть дукатъ обѣщаю да-
ти ради поможенія школъ общихъ въ Карловцѣ. (М.
П.) Данилаъ Якшичъ с. р. Епископъ Карлшат. на всяко
лѣто по шесть дукатъ обѣщаваемся давати ради по-
моженія школъ общихъ въ Карловцѣ. 1757. (М. П.)
Я Юсифъ Стояновичъ Епископъ Костайниекій обѣщаю-
ся на всяко лѣто на школу общенародную у Карлов-
цы давати по шесть дукатъ. (М. П.) Моусей Путникъ
с. р. Епископъ Бачкји обѣщаюся повсегодно давати
на Карловачкую общую школу 18 дук. въ Карлов. Ю-
ля 12. 1757. то есть осмнадцать дуката. (М.
П. Викентій Юанновичъ с. р. Православный Епископъ
Темишварскій обещаваемъ до свое смерти на всякое
лѣто давати на школу карловачку по одну стотину
форинтій. а кадъ Богъ дастъ и будемъ у болшему Со-
стоянію дабу и више. Въ Карл. 1. Февруар. 1759. (М.
П.) Арсеніе Радивоевичъ с. р. Епископъ Пакрачкјй обѣ-
щаваюся повсегодно давати на карловачкую общую
школу 18 словомъ осамнаестъ дукатовъ. Въ Карл. 2.
Фер. 1759.

Б.

Изяснителни Одписъ одъ 16. Юля

1779.

(Види страну 17.)

„8. . . . .

в. Што се пакъ тиче друге посмртине до садъ у-
 мрши Архиепископа и Епископа, премилостиво наре-
 љуемо, да се, пошто по прописаномъ реду драгоцене
 ствари и остале покретности продане буду, цела нов-
 чана сума, која се нађе, у явни какавъ фондъ, или
 поредъ довольне хипотеке приватнимъ подъ лихву
 изда. У првомъ случаю дозвољава се, да Архиепи-
 скопъ и Асистенти ово издаванъ тако изврше, да
 Архиепископъ буде дужанъ, исто Нашемъ Величе-
 ство само знаня ради објавити; у другомъ пакъ слу-
 чаю издаће се новацъ само по добивеномъ Превизи-
 шнѣмъ потврђењу Нашемъ, кое нећемо одрећи, ако
 се правилно докаже, да су приватна лица толико и-
 мућна, да имъ се безъ опасности неприкосновеногъ
 фонда новци у заямъ дати могу. Главница ће се подъ
 именовъ неприкосновене масе, која е на благо наро-
 да опредѣлена, невредима чувати, лихва одъ нѣ по
 опредѣленю, кое ћемо премилостиво учинити, на бла-
 го народа употребити. Митрополитъ ће пакъ са своимъ
 Асистентима, бако о главници, тако и о лихви съ
 доказима устроенъ рачунъ давати.

9. А да би се како о предреченомъ неприкосновеномъ фонду, тако и о онимъ стварима, кое се свакомъ Митрополиту на употребленѣ оставляю, и сверху прирастка првогъ и овихъ последньихъ точни надзоръ водио, премилостиво наређуемо, да се Архиепископу и Митрополиту заедничкогъ управляня ради три Асистента додаду, одъ коихъ да е еданъ одъ стране клира, православни Епископъ, други войничкогъ реда, одъ штаба или виши офицеръ исте вероисповести, а трећи одъ стране грађанства карловачки, или новосадски или другогъ суседногъ места отмѣни грађанинъ. Коимъ архиепископскимъ Асистентима особита овде приключена упутства дадосмо и заповедисмо, да се осимъ изванредни случаева, кои би то и међутимъ изискивали, сваке друге године кодъ Архиепископа и Митрополита у Карловцима окупляю, и како о предпоменутомъ неприкосновеномъ архиепископскомъ, тако и о карловачкомъ школскомъ фонду исправне рачуне саставе, и са свакомъ позорношћу прегледаю.

11. Ако кои Асистентъ или збогъ смрти, или збогъ дужегъ одсуства не би мого дужность свою одправляти; то ће онај Асистентъ, кои ово први дозна, о томъ одма Митрополита известити, овај пакъ на нѣгово место друго за тай посо способно лице Нашемъ Величеству најпонижније предложити, и наше милостиво потврђенѣ очекивати.

16. Што садъ дакле или одъ собственогъ иманя умршегъ Архиепископа по одбиеню дугова и трошова погребѣ, кои су изъ истогъ учинѣни, или што одъ

покупљни прихода за време упразнѣногъ архиепископата, као и они трошкова, кои су се за време упразнѣне столице и за време изборногъ сабора издати морали, претече, то да се придода фонду опредѣлене на користь народа неприкосновенне масе.

18. А да се неби право на благо народа опредѣлени фондова съ тестаментима повредило, премилостиво наређуемо, да одсадъ Архиепископъ и Епископъ съ половиномъ посмртине свое, која по одбиеню дуга и трошка за погребъ преостане, у наслѣднимъ земляма Нашимъ може располагати, било на обштеполезну било на приватну цѣль; друга пакъ половина, и то одъ Архиепископскогъ наслѣдья, да се по пропису горнѣ точке 16. дода къ фонду, кои е на користь народа опредѣленъ; у обзиру пакъ епископскогъ наслѣдья треба се владати по наредби у слѣдећимъ точкама 29. и 30. прописанимъ.

19. После смрти несаединѣногъ Епископа, докле годъ епископатъ упразнѣнъ остане, приходи епископски, кои ће се примати за оно време, докле е столица упразнѣма, не припадаю ни Архиепископу ни Администратору упразнѣногъ архиепископата, но имаю се додати фонду неприкосновеномъ, кои е у користь народа опредѣленъ.

29. За преемника умршегъ Епископа има се не само оно, што е јошъ одъ пре епископату припадало — као што су: домъ, господарска здания и вртови, него и домаће ствари, кое се у овимъ епископскимъ домовима и зданияма буду нашле, заедно са теглећомъ марвомъ, и другимъ за економию нужднимъ стварима,

не манѣ и кнѣиге, и епископска одѣянѣя, коя нису у црквеной инвентарии уведена, — сачувати, и нѣму све то по правилно саставленомъ инвентару предати.

А све остало, што се или у готовомъ новцу, или у главницама, у драгомъ каменю, или у злату, кое не припада цркви, у сребру, вину, плоду, натуралима, материалу, платненимъ стварима, оделу, у коньима, кои нису за економию нужни, у колима, рогатой марзѣ, овцама и свиняма нађе, има се додати маси умршегъ Епископа . . . . .

30. Премилостиво узаконисмо, да се по одбие-ню дугова, потребни трошкова и оногъ, што при епископату има остати, остала наслѣдна маса, коя после умршегъ Епископа остане, у колико ю исти, по дарованомъ му праву неби завештао, подели на две части, одъ кои една у користъ народа у-становлѣной неприкосновеной маси, а друга кар-ловачкой школской заклади (кою за обшту, и, у колико се капитала тиче, свагда неприкосновену, най-милостивие опредѣлисмо, и о коега интереса упо-требленю ћемо по произићи могућимъ разни вре-мена околностима собтвену Нашу найвишу волю обявити) буде се приложити.“

У п у т с т в о

по комъ се три архиепископска Асистента най-точниѣ имаю управляти.

1. Бриги и верномъ управляю архиепископски Асистента поверене закладе одъ четиръ су врсте, и то:

Прво: Оно што е у непокретностима, сребру, драгоценимъ и покретнимъ стварима, и кнѣигама свакомъ Митрополиту и несоединѣномъ господину карловачкомъ Архиепископу оставлѣно на употребленѣ, но тако, да ништа несме отуѣити.

Друго: Оно, што е митрополитъској цркви као своина оставлѣно, као што су: сребрне утвари, одѣяния, и проче ствари.

Треће: Неприкосновено на благо народа употребити се имаюће иманѣ.

Четврто: Народна подъ именовъ карловачки школски фондъ опредѣлена заклада.

Као што су те закладе одъ разне врсте, и съ тога ихъ никоимъ начиномъ не треба помешати; тако се о свакомъ поособъ архиепископскимъ Асистентима ради дужногъ придржаваня дае упутство и то

2. Имаю архиепископски Асистенти изъ приключена два инвентара увидити, шта е свега у непокретностима, драгоценостима, покретностима и у кнѣигама садашнѣмъ Митрополиту и свакомъ нѣговомъ преемнику на уживанѣ и употребленѣ оставлѣно,

но тако, да одъ тога ни найманѣ што не прода, не заложу, нити икоимъ начиномъ злоупотреби, и одузме, но одъ садъ свагда у добромъ станю одржати, и као што е примлѣно, тако опетъ преемнику оставити се мора.

3. Чегу ради архиепископски Асистенти, осимъ и иначе можда изискиваюѣи околности, баремъ сваке друге године еданпутъ у место седишта архиепископа одати се, свое инвентаре собомъ понети, залихъ заклада ти комадъ по комадъ прегледати, и дали е све на свомъ месту, примѣтити, што е пакъ нестало, најточније назначити имаю; као што ће такођеръ, ако што одъ движимогъ чрезъ употребленѣ буде похабано, или сасвимъ покварено, то одма митрополиту ради дужногъ допуненя саобштити.

4. Кадъ што нестане, имаю Асистенти одма Митрополита саслушати, нѣгово изясненѣ у записнику забележити, и ако исти не буде хтео, или мого сместа, или најдуже за месецъ дана у натури набавити, или накнаду у равной вредности дати, случай тай великомъ Жупану, или ако би онъ другимъ посломъ уздржанъ био, Поджупану веровитичке жупание, и славоноској Генералъ-Команди, кои у будуће имаю заступати место бивше илиричке комисије у Осеку, обзнанити, и кодъ нѣи митрополита подъ собственомъ одговорношћу ради набавляня чрезъ узапѣнѣ и уздржанѣ едне части изъ камаре митрополиту припадаюѣи прихода притегнути.

5. И почемъ е садашнѣмъ Митрополиту премилостиво дозвољно, да поредъ они у приложенимъ

инвентарима наведени драгоценности юшъ некое сребрне ствари ради куѣвногъ употребленя свакогъ митрополита набави, то ће Асистенти, како се такове сребрне ствари набаве, и исте пописане и измерене буду, о томъ посебни списакъ добити, исти горњимъ инвентарима накнадно увретити, и о другимъ принадлежностима архиепископата равну бригу водити, тако, да се неприкосновено сахране.

6. И као што е све оно, што сваки митрополитъ собственимъ средствама и изъ архиепископски прихода себи набави, или ма коимъ начиномъ привредни, нѣгова слободна властитостъ, съ којомъ онъ за живота слободно располагати може, тако исто имаю Асистенти све оно, што сваки Митрополитъ одъ тогъ нѣговогъ прихода за живота свога архиепископату буде поклатио и оставио, или што би архиепископату одъ други поклати припало, свагда вѣрно у инвентаре у дотичну рубрику увести и увретити, и у смотрению такогъ прирастка равну пазливостъ наблюдавати.

7. Такођеръ имаю Асистенти особито пазити на међу те ствари спадаюћу библиотеку, и при прегледаню исте не само число кнѣига посмотрити, него и испитати, дали се исте држе у свомъ реду и у чистости, слѣдователно, есу ли одъ квара сахранѣне, и ако открию недостатакъ какавъ, таку погрешку Митрополиту учтиво споменути, и настояти, да се иста у будуће одклони.

8. И као што е съ тимъ дужно владанѣ у обзире неприкосновеногъ иманя митрополие опредѣ-

лено; тако исто има се съ равномъ брижљивошћу у смотреню иманя митрополитске цркве у Карловцима понашати.

И почемъ у томъ обзире приключени инвентаръ показуе, кое црквено сребро и коя одѣяния и иначе служби божиой посвећене утвари су истина на употребленѣ при служби и нарочито за Митрополита опредѣлене, но кое се ипакъ брижливо хранити имаю, и никако не сму продати, заложити или иначе злоупотребити; зато имаю Асистенти и о томъ сваке године еданпутъ, — и то заедно истрагу предузети, и исте ствари комадъ по комадъ по инвентару прегледати, и што оскудѣва назначити.

9. Само се овде споменути мора, да, ако би какавъ недостатакъ у одѣянию, или у стварима, кое су по нарави своіой квару изложене, постао чрезъ дуго траянѣ и употребленѣ, а не збогъ злоупотребленя и неатости, онда Митрополитъ никако ние дужанъ таки недостатакъ надокнадити, но да се овај има само назначити, и така стваръ у инвентару избрисати.

10. Напротивъ има се све оно, што Митрополитъ или други едновѣрни било у црквенимъ сребримъ стварима, било у одѣянию или утварима митрополитской цркви поклоне, или завѣштаю, или што е можда за покулѣне црквене новце набављено, у тай инвентаръ съ означенѣмъ „tituli acquisitionis“ увести, којомъ приликомъ се ради прегледаня тогъ и Тудори митрополитске цркве позвати, и о прирастку такомъ еаслушати имаю.

11. У смотрению оба та прегледа и испитаня како неприкосновеногъ иманя Архиепископата, тако и своине митрополитске цркве у Карловцима, поднеће Асистенти великомъ Жупану, или ако би овоме препоне стаяле на путу, Поджупану веровитичке жупание, и славонской Генералъ-Команди, кои пређе постојавше илирическе комисие место заступаю, извештае са собственимъ подписима, и приложиће овима по тада нађеномъ станю састављене инвентаре.

12. Изъ даля два исказа увидиће Асистенти, колко е съ едне стране Фондъ на благо народа употребити се имаюћегъ неприкосновеногъ иманя, съ друге стране карловачки школски фондъ 28. Октобра 1776. износио, и као што су искази ти сада еданъ одъ другогъ оделъни, такоће се оба ова фонда одсадъ посебно држати, и нити готовина нити главнице истихъ икадъ помешати. И почемъ се оба та фонда, што се тиче главнога, одсадъ као неприкосновена и одржати имаю; то ће се архиепископски Асистенти о томе, на што да се приходи обрете, и како се исти на благо народа опредѣлити има, у свое време о највишемъ решеню известити, — по комъ се исти едино владати, и само на оно цео приходъ или едну часть истога одъ времена на време употребити имаю, на што највише рѣшение опредѣлило буде.

13. Одъ оба та фонда, и то одъ свакогъ посебно, имаю се главнице као и о истимъ издане облигацие, задужнице и готовина свагда и у свако

време у добро склонѣной у архиепископской резиденции наодеѣой се окованой гвозденой каси, коя се не да лако обити, или однети, подѣ петѣ ключева хранити, тако да сваки Асистентѣ као и Митрополитѣ, и народни Секретарѣ има за себе ключѣ, и еданѣ безѣ знаня и садѣлованя другогѣ не може касу отворити, нити штогодѣ одѣ ови фондова извадити.

14. Као што су садашнѣ у ове фондове спадаюће обвезнице изрично или на име србскогѣ народногѣ на благо народа употребитисе имаюћегѣ неприкосновеногѣ иманя, или на име карловачкогѣ школскогѣ фонда издане, тако се имаю на исти начинѣ обвезнице у будуће издавати, и чимѣ се одѣ камате, или другогѣ прихода 1000 фр. готовихѣ накупи, ови, ако ни су већѣ на издаванѣ по найвишой наредби опредѣлени, далѣ неплодни неоставляти, него одма, или каквомѣ явномѣ фонду или ма приватнимѣ по пропису точке 8. и 16. овогѣ изяснителногѣ решкрипта подѣ интересѣ дати. Интересѣ пакѣ одѣ ови главница дизаће се на признаницу сва три Асистента; и зато се имена ови последнѣи имаю свагда, а нарочито при промени крозѣ гореречено заступништво илиричке комисие у Осѣку дужницима обзнанити.

15. Интереси нека никадѣ преко године не остану, иначе су Асистенти одговорни, зато, ако дужникѣ неодржи рока, треба га опоменути, и, ако и после те опомене интересѣ ненамири, самѣ капиталѣ заедно са заосталимѣ интересомѣ правнимѣ путемѣ изискати и утерати.

16. У гореспоменутимъ инвентарима назначене активне своте треба Асистенти одъ дужника правнимъ путемъ строго да изтерују, тога ради у лицу поверена достојногъ, разумногъ, прилѣжногъ и поштенногъ каквогъ човека пуномоћника да поставе, кои ће се побринути, да кодъ области по унгарскимъ државнимъ законима заостале дугове изтера, треба далѣ да истомъ даду нужна упутства, да га съ потребнимъ доказима и писмама снабдѣду, а овај онда одъ месеца до месеца, о ономъ што е у томъ обзирѣ учинио, да дае извѣстия. Ако би се на овомъ примѣтило, да е небрежљивъ, то се има исти одма другимъ вештимъ заменити, и у обште ништа се несме пренебрегнути, што е нужно, да се заостали дугови брзо утерају.

17. Равнимъ начиномъ има се све, што едномъ или другомъ одъ ова два фонда по превисној наредби изъ сваке посмртине Архиепископа и Епископа, или изъ прихода архиепископата и епископата, докѣ су ови упразниѣни припада, или што би на други начинъ утекло, брижљиво истерати, ватимъ настојати, да се односне расправе посмртина точно предузму, администрациони рачуни (епархия) положе, у истимъ наведена актива истерају, и потомъ таква подпуно и безъ умаленя покупе; све пакъ, што у томъ обзирѣ утече, има се свагда у едномъ исказу навести.

18. Тога ради треба сваки Асистентъ о свакомъ томъ фонду посебни дневникъ да води, и у исти сва приманя и издаваня вѣрно уводи.

19. Свака три месеца имаю Асистенти кодъ Архиепископа съ народнимъ Секретаромъ сѣдницу држати, станѣ оба фонда извидити, дневнике свое сравнити, своте приманя и издаваня исправити, нове приходе, покулѣне нове интересе и утерана актива израчунати, о начину издаваня готовине подѣ интересѣ советовати се, све далѣ благу и одржаню народни фондова служеће мере предузети, слѣдователно, исказе о свима за последня три месеца у станю иманя догодившимъ се променама устроити, и о тимъ одборскимъ седницама свагда записнике субштитуту подделегиране илирическе осечке комисије послати.

20. На концу године треба да Асистенти о свакомъ фонду посебни рачунѣ, кои ће њи три Асистента, за тимъ Митрополитѣ и народни Секретарѣ подписати, положи, къ истимъ нуждне документе, признанице, и за оправданѣ њиови дѣланя нуждне исправе приложе, и предпоменутомъ Субштитуту илиричке осечке комисије пошлю.

21. У двоумнимъ случаевима имаю се Асистенти обратити на честопоменути Субштитутѣ речене илиричке осечке комисије, комъ су они непосредно подложни.

По овомъ ће се дакле Асистенти точно владати, и одѣ штете чувати, ерѣ ако се збогъ небрежљивости у званию, или збогъ неатости окриве, повуће се на строги одговорѣ, а по околностима биће на накнаду притегнути.

B.

(Види страну 95.)

**Joseph von Gottes Gnaden,
erwählter Römischer Kayser, zu allen
Zeiten Mehrerer des Reichs.**

Getreuer Lieber! Demnach Wir auf unsers lieben und getreuen Arsonii Csernovics, Griechischen Erzbischoffen, und Kaizen-Patriarchen wiederholst-allerdemütigstes Bitten, aus Unserer ihme wegen der Uns, und Unserem Allerdurchlauchtigsten Erz-Haus von Oesterreich in verschiedenen Begebenheiten, forderist aber Zeit wehrender jetziger Rebellion in Hungarn von demselbigen nicht weniger als der ganzen Uns Lands-untersässig- und ihme quoad Ritum zugethaner Kaizischen Nation, mit Ergreifung der Waffen, und wider die Hungarische Malcontenten möglichst gethaner Gegenwehr, allerunterthänigst-erwiesener Treu- und Devotion absonderlich zutragender Kayserl. und Königl. Gnad, und Wohlgewogenheit Uns allergnädigst entschlossen, und verwilligt haben, obgedachten Supplicanten, nicht allein das von Weiland Unseres Hoch-Geehrtesten Herrn Vatters, und ohumittelbaren Vorfahrers, auch gewesten Röm. Kayfers, und Königl. Majestät und

Obden glorreichsten Gedächtnuß, anstatt des ihme vorhin
 um zwanzigtausend Gulden im Werth zwar allergnädigst
 verliehenen, auch Anno sechzehnen hundert, sieben
 und neunzig, den acht und zwanzigsten April würcklich
 eingeräumten, nachgehends aber propter inibi reper-
 tum jus tertii wieder entnommenen, und der Bezeredy-
 schen Familæ zurückgestellten Schlosses, und Guts
 Szoezui, noch unter sechzehenden May siebenzehnen hun-
 dert und zweiten Jahrs, allergnädigst versprochene Ä-
 quivalenz in aliis bonis fiscalibus nunmehr angedeihen,
 sondern auch seine wegen der ihme Anno sechzehnen hundert
 sechs und neunzig den neunzehenden Junii, bis auf wei-
 tere Disposition gnädigst zugelegten jährlichen dreystausend
 Gulden Rheinischen Pension, noch ad achtzehnen tausend,
 sechs hundert fünf und siebenzig Gulden angeforderte Aus-
 stände, so dergestalten ad acht und dreyszig tausend
 sechs hundert fünf und siebenzig Gulden sich erstrecken,
 für alle und jede seine Aufoderungen mit acht und
 und dreyszigtausend Gulden Rheinischen in derley fiscali-
 schen Gütern unter einsten vergüten, und zu dem End
 in specie den Ort Dalya, samt den daran liegenden
 Dörffer und Dörthern in unserem Königreich Slavonien
 ohnweit Esseck, und Walkowar gelegenen (soviel
 nemlichen als obbedeutete Prætensiones mit einander ad
 acht und dreyszig tausend Gulden sich belaufend, in
 Werth austragen) ordentlich conscribiren, und schätzen,
 den Ort Dalya aber jetzo gleich überantworten und
 würcklich einräumen zu lassen.

Als befehlen Wir hiemit dir gnädigst, und wol-
 len, daß du so geschöpfft Unserem Allergnädigsten Ent-

schluß in behörige Vormerkung nehmen, und zu gehorsamster Befolgung dessen, obgedachten Ort Dalya mit denen nächst daran gelegenen Dörffer und Derthern (so viel nemlichen eheberührte acht und dreysßig tausend Gulden mit einander austragen) in Beysehn des Imperantischen Gewalttragers ordentlich beschreiben, und dem gewöhnlichen Formular nach, zu vier, fünf und sechs pro Cento Genuß schätzen, auch das Caput Bonorum cum suis proximis appertinentiis, dormalen aber noch allein, und ohne der übrigen hinzu kommenden Derther (derentwegen sowohl des Preyses, als anderer Ursachen halber, dahier noch einige Überlegung gepflogen werden muß) zugleich übergeben, und einantworten, sodann hierüber dein ausführlichen Bericht, samt der Beschreib- und Schätzung Unserer Hof-Cammer, zu Vorkehrung des weiteren, gehorsamst einschicken, auch darüber von daraus Unserem ferner gnädigsten Befehl erwarten sollest, deme du nun also, wie recht zu thun wissen, und daran gehorsamst vollziehen wirst, Unserem gnädigst- auch ernstlichen Willen, und Meinung. Gegeben in unserer Stadt Wienn den fünfzehenden Julii im siebzehen hundert, und sechsten, Unserer Reiche des Römischen im Siebenzehenden, des Hungarischen im Neunzehenden, und des Böhmischen im anderten Jahre.

Joseph.

G. D. Gr. und Herr von Starhenberg.

(L. S.)

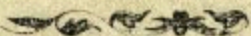
Ad mandatum Electi Domini
Imperatoris proprium
Ferd. Ernst, Graf von Mollarth.
Rudig. Großw. von Fürstenbusch.
*

Поправке.

Стр.	14.	у	16.	реду	одъ	горе	место:	укида	читай:	Овай	укида
"	27.	"	9.	"	"	доле	"	Гедеона	"	Генадия	
"	30.	"	2.	"	"	"	подъ *)	место:	Архидиецезе	и	Арадске
								читай:	Арадске		
"	58.	"	7.	"	"	"	место:	11,269 62 2	10	кр.	читай:
								11,269 ф. 62 2	10	кр.	
"	62.	"	8.	"	"	горе	"	Мая	читай:	Мая	1793.
"	77.	"	14.	"	"	"	"	ѣсе	Митрополитъ	о	чему
								читай:	о	чему	ѣсе
								Митрополитъ			
"	80.	"	2.	"	"	"	"	хиляду	читай:	хиляда	
"	80.	"	2.	"	"	"	"	насте	"	нарасте	
"	81.	"	1.	"	"	"	"	едноть	"	едногъ	
"	81.	"	7.	"	"	"	"	пре	"	пре	
"	82.	"	12.	"	"	доле	"	кои	"	кое	
"	82.	"	9.	"	"	"	"	што	"	то	
"	82.	"	2.	"	"	"	"	гооине	"	године	
"	87.	"	6.	"	"	"	"	кон	"	кои	
"	93.	"	11.	"	"	"	"	девалке	"	девалвацие	
"	94.	"	5.	"	"	горе	"	servatia	"	servitia	
"	100.	"	1.	"	"	"	"	Гргегъ	"	Гргетегъ	
"	103.	"	10.	"	"	доле	"	Сявтихъ	"	Святихъ	
"	105.	"	2.	"	"	горе	"	прилаемъ	"	прилагаемъ	
"	108.	"	14.	"	"	доле	"	окупляю	"	скупляю	
"	108.	"	2.	"	"	"	"	трошова	"	трошкова	
"	115.	"	3.	"	"	горе	"	митропрлитске	читай:	митропо-	
										литске.	

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

Р12СрII 941.1